

Religion i det pluralistiske samfunnet

I. Definisjon og faglig avgrensning

A.1. Område og problemstillinger – avgrenset via undertema

Religionenes tilbakekomst i det offentlige rom har fått en økende oppmerksomhet i særlig de vestlige samfunn i vår tid. Dette er en utvikling som selvfølgelig henger sammen med den voksende innflytelsen fra islam, ny interesse for alternative former for religion og religiøsitet og også for den kristne kulturarven. Samtidig skjer det også en parallell og voksende kritisk diskusjon om religion, både innenfor religionene selv og fra eksplisitt ikke-religiøse grupper og personer. Denne utviklingen ser vi ikke bare i Norge og Norden, men også i Europa og i den vestlige verden i det hele. I et land som Norge, der det mono-religiøse preget har vært sterkere enn i mange andre vestlige land, oppleves endringene i retning av pluralisme og nye diskusjoner kanskje også som ekstra utfordrende.

Det avgjørende er likevel det tvetydige ved den nye situasjonen. Innenfor religionene finnes det dype konflikter mellom liberale og mer fundamentalistiske retninger. For de vestlige samfunnene er de fundamentalistiske retningene de mest utfordrende, samtidig som de liberale tradisjonene lett havner i den situasjon at de kan fortone seg som mindre "religiøse" i en tid som orienterer seg mot religion. I tillegg har ikke minst nye de fundamentalistiske retningene bidratt til at religionskritikk og motstand mot religion har fått en styrket stilling, og dette er også en viktig del av bildet i det moderne samfunn. Dette skjer i en situasjon preget av viktige diskusjoner om forankringen og utformingen av menneskerettigheter for en ny tid, utviklingen av en kritisk kjønnsforskning og de nye samtaler om forholdet mellom religiøs tilhørighet og nasjonalt medborgerskap. Hele dette sammensatte bildet av religion i Vesten og i andre deler av verden er det viktig og utfordrende å utforske i et historisk, komparativt og samtidsorientert perspektiv.

I forhold til dette omfattende forskningsområdet utmerker UiO seg ved to tydelige kjennetegn: For det første har vi samlet sett meget stor faglig kompetanse innenfor fagfeltet religion. Det gjelder religion både i Europa og i andre deler av verden, og det omfatter både samtidsperspektiver og historiske perspektiver. For det andre er denne kompetansen forankret i ulike fakulteter, sentra og enheter (med TF og HF som de viktigste). I dagens samfunnsmessige og kulturelle kontekst er dette en meget interessant situasjon. I sum dekker UiOs religionskompetanse de fleste av de faglige tilnærminger som dagens flerreligiøse situasjon krever. Ved å samordne og tilrettelegge denne kompetansen i et mer aktivt samvirke, vil det klart også bli mulig å få den brede kompetansen ytterligere fokusert.

En tverrfakultær religionssatsing ved UiO har derfor et stort potensial for synergigevinst gjennom en bedre strategisk samordning av ressursbruk og forskningsfokus. Arbeidet med prosess for faglig prioritering legger så langt godt til rette for en slik tverrfakultær satsing innen noen felles definerte forskningsområder som både møter den aktuelle samfunnsutfordringen på religionsfeltet og som også samtidig vil gi en atskillig bedre utnytting av faglige ressurser ved egen institusjon. Temaene i det følgende er å betrakte som fokusområder relatert til prioriteringene i prosess for faglig prioritering. De er alle bredt tverrfakultært forankret. I tillegg er alle også kjennetegnet av et tydelig samspill mellom historiske og aktuelle forskningsperspektiver. Religionene spiller en viktig rolle som bærere av tradisjon og historie, og en utforskning av endringer på religionsfeltet i vår egen tid styrkes ofte vesentlig ved at man også arbeider offensivt med historien.

A.1.1. Undertema: Religionsmøter i tradisjonelle og i moderne samfunn

Religionsforskningen er opptatt av hvordan religioner og religiøs erfaring er arenaer for kulturell kontakt og konflikt, og hvordan de interagerer med sosial, kulturell og politisk endring. Arbeidet med kanoniske tekster, og med tradisjoner og praksiser sikter mot å analysere den betydning møter mellom religioner har spilt for dannelsen av både samfunn, kultur og identitet. En sentral utfordring i forskningen på religion i det pluralistiske samfunnet er å forstå hva som skjer i møter mellom religionene, og mellom samfunn og stater som i ulik grad er preget av de religiøse tradisjonene og deres globale revitalisering.

Den historiske UiO-forskningen arbeider omfattende – især innen fagmiljøene ved TF og ved IKOS – med møter mellom ulike religioner i antikken, med møter mellom førkristen og kristen religion i Nord-Europa, med kontakter og konflikter i det konfesjonelt oppdelte kristne Europa, og med møter mellom Europa og andre deler av verden. Den samtidsorienterte UiO-forskningen er opptatt av møter mellom ulike religioner, og av hvordan religioner har påvirket og selv blitt påvirket av historiske endringsprosesser. Det gjelder i både Europa, Midtøsten, Sør- og Øst-Asia. Å se de historiske og samtidsorienterte studiene av religionsmøtenes ulike dimensjoner sammen, vil gi en betydelig vitenskapelig merverdi. Det samme gjelder den komparative dimensjonen som skapes ved å studere religionsmøter og kulturelle endringsprosesser i ulike deler av verden. Universitetet i Oslo har en enestående breddekompetanse som gjør slike komparative studier i tid og rom mulige.

I dagens pluralistiske samfunn framstår revitalisert religion både som en ekskluderende grensemarkør og som arena for nye religiøse identiteter i møte med moderne samfunnsformer. Også religionsmøter kan være en faktor i kulturelle og politiske endringsprosesser der ulike tradisjoner reagerer på hverandre, og på sekulære livsformer i moderniteten. I møtet med moderniteten har ikke minst spørsmål som har med kjønnsmodeller å gjøre, vist seg å være sentrale konfliktpunkter og katalysatorer for religiøs endring. Innenfor forskningsprogrammet Culcom ("Kulturell kompleksitet i det nye Norge") skjer det allerede et tverrfaglig samarbeid om å forstå hvilken rolle religionene spiller som kulturelle ressurser når verdikonflikter artikuleres eller verdifelleskap formes i det norske samfunnet.

Sentrale forskningsspørsmål er:

- Hvordan trekker religioner grenser og hvordan bidrar de til å skape kulturell identitet?
- Hvordan endres religiøst forankret identitet?
- Hvordan utfordres religiøse tradisjoner av kulturelle og politiske endringer i moderne samfunn?

A.1.2 Undertema: Religiøsitet og kulturell hukommelse

Religion er nær knyttet til erfaring, og religionens erfaringside og betydning for identitetsdannelsen er et sentralt tema for religionsforskningen. I tradisjonelle samfunn vil religiøse tradisjoner, ritualer og tekster spille en viktig rolle som kilder for slik erfaring og identitetsdannelsen. I dagens situasjon, preget av spenningen mellom flerreligiøsitet, sekularitet og kulturell fragmentering vil forskningen også undersøke erfaringer, ritualer og tekster som er utviklet utenfor de kodifiserte og avgrensede religionene.

De bibelvitenskapelige miljøene ved TF har kommet med viktige bidrag til internasjonal forskning på dette feltet, og flere relevante prosjekter er fortsatt i gang her. Også fagmiljøene i kulturhistorie og religionshistorie (IKOS) og kirkehistorie (TF) spiller en betydelig rolle i denne sammenhengen, med særlig fokus på endringer i religiøsitet og religiøse erfaringsformer i protestantisk sammenheng i tidlig nytid. I tillegg til kanoniske tekster, ritualer og andre praksisformer har også bilder, kulturelle og andre former for symboler, litterære tekster og gjenstander en stadig viktigere plass som kildemateriale i denne delen av kirke- og kulturhistorien. I vår egen tid utvides kildematerialet innen dette undertemaet bl.a. ved feltarbeid, intervjuer samt ved materiale formidlet via nye medier.

CULCOM-satsingen er godt i gang med samtidsorientert utforskning av dette feltet, med referanse til norsk virkelighet. Nye prosjekter ved IKOS utvider perspektivet ut over det europeiske. I den videre utviklingen av UiOs religionssatsing bør både den samtidsorienterte og den fenomenologiske og den empirisk funderte forskningen styrkes ytterligere, både med tanke på situasjonen i Norge og med tanke på komparative studier av forholdet mellom Norge og andre utvalgte områder i eller utenfor Europa. Nyere religionsfilosofiske og sosialantropologiske studier gir også viktige bidrag til å forstå hvordan erfaring av hellighet kan komme til uttrykk, ikke minst i en kultur preget av spenningen mellom sekularitet og flerreligiøse tradisjoner.

Sentrale forskningsspørsmål er:

- Hvordan kommer religiøs erfaring og identitetsdannelse til uttrykk i tekster, handlinger og tradisjoner fra fortid og nåtid?
- Hvilken rolle spiller kjønn for den religiøse erfaringen?
- Hvilke spenninger finnes det mellom dagens ”nye” interesse for hellighet og religiøs erfaring og betydningen av en sekulært orientert samfunns- og kultur-kritikk?

A.1.3. Undertema: Religion, sekularitet og normativitet

Det offentlige rom preges mer enn på lenge av en tydeligere og omfattende interesse for dannelse og det etisk forpliktende. For den religiøst forankrede etikken er dette en utfordring fordi vi ikke lenger lever i et tydelig hierarkisk samfunn der institusjoner som kirke eller moské kan diktere hva moral skal være. Demokratiske og mer horisontale- og nettverksrelaterte samfunn utgjør en avgjørende kontekst for hvordan det etisk forpliktende kan komme til uttrykk i vår tid. Sekularitet og religionskritikk spiller også en viktig rolle som opposisjon til religiøst forankret normativitet. Diskusjonene om et mulig felles normgrunnlag der menneskerettigheter og religionsdialog kan spille en betydelig rolle er derfor et viktig tema i dag

Forskning om etikk, verdier og religion ved UiO foregår i dag ved en rekke fakulteter, institutter og sentra. Menneskerettighetenes forankring og innhold i en pluralistisk tid er et sentralt tema. Kjønnsanalytiske tilnærminger utvikles av forskere fra ulike fagmiljøer. Forskningen om inter-religiøs dialog legger avgjørende vekt på kritiske drøftinger av hvilke etiske verdier religionene selv må utvikle for å vise hverandre gjensidig respekt. Den klassiske diskusjonen om dannelse er også fornyet ved nytt fokus på dannelse som tegn på andre-orientering. Samtidig vokser det frem en markant religionskritikk der sekulære forankringer av det normative settes i sentrum.

Spesielt på oppdragelsens, utdanningens og danningens områder skal nye generasjoner vokse inn i medborgerskap uten tidligere generasjoners på forhånd gitte fasiter. Innenfor flere av Universitetets enheter arbeides det nå også parallelt med en ny kritisk drøfting av hva som skal til for at marginaliserte grupper og personer kan erfare seg som medborgere i et samfunn. Også i denne sammenhengen står menneskerettighetenes betydning sentralt, både i forhold til velferdsstatlige og sosialstatlige ordninger. Viktige forhold som nevnes er tilhørighet og respekt for den andres kulturelle og religiøse livsverden. Religionenes etiske sider er også av stor betydning i den UiO-forskningen som setter fokus på globale forhold.

Sentrale forskningsspørsmål er:

- Menneskerettigheter og "Citizenship" i det pluralistiske samfunn, hvem og hva bidrar, hvem og hva motarbeider?
- Hvordan må inter-religiøs dialog formuleres og praktiseres for å bidra til økt respekt mellom religioner og mellom religioner og sekulære livssyn?
- På hvilken måte kan religionskritikk og sekulært forankret etikk bidra til diskusjonen om det pluralistiske samfunnets verdigrunnlag?

B. Faglig merverdi ved å gjøre området tverrfakultært

UiO har en dokumentert sterk kompetanse på religion. Men det er mange kvalitetsgevinster som kan utvikles ved at de gode forskerne og forskergruppene settes i men mer organisert samhandling med hverandre. Slik situasjonen nå er, samtaler og samhandler de ulike religionsforskerne ved de forskjellige enhetene lite med hverandre. En enkel merverdi er å legge til rette for konkrete samhandlinger slik at det kan utvikles forskermøter, seminarer, publikasjoner og prosjekter. Med tittelen *Religion i det pluralistiske samfunnet* har vi valgt et perspektiv som står helt sentral for fortolkningen av dagens aktuelle utfordring, både forskningsfaglig og samfunnsmessig. Og vi har samtidig lagt stor vekt på den betydningen som både historisk og samtidsorientert religionskompetanse kan ha for å møte denne utfordringen. Å studere religion med et historisk perspektiv er spesielt relevant og fruktbart, fordi alle religioner i språk, symboler og handlinger refererer til fortiden og aktualiserer den i nåtiden. En viktig merverdi ved dette tverrfakultære området vil derfor være at det bidrar til den nødvendige forskningsmessige spissing i forhold til den utfordringen som tittelen innebærer. Det er nødvendig å samle både historisk og samtidsorientert kompetanse for å besvare og fokusere på religion i det pluralistiske samfunnet. De ulike forskermiljøene ved UiO har så langt fokusert mot enkeltaspekter ved dette store feltet. Det ligger en stor faglig merverdi i forhold til en kvalifisert og spisset forskning ved å utvikle religion som tverrfakultært område ved UiO.

Den viktigste merverdi i et internasjonalt perspektiv vil dermed være den organisatoriske samordning av UiOs tunge faglige, men organisatorisk spredte religionskompetanse vil kunne gi. En rekke europeiske land har de siste årene forsøkt å utvikle nye samarbeidsrelasjoner mellom tradisjonelle teologiske forsknings-miljøer og andre HUMSAM-miljøer som arbeider med religion, ofte gjennom sammenslåing. Den forventede faglige synergieffekten har imidlertid ikke alltid latt seg observere. En samordning av ressursene basert på en utvikling av felles overordnede forskningstemaer innen religionsfeltet har atskillig bedre sjanse til å resultere i en tverrfaglig merverdi. Få steder har man virkelig fått til dette, og UiO ligger nå godt an til å kunne klare det. Med samordnet innsats innen de prioriterte forskningsfeltene vil UiO kunne framstå som det sterkeste religionsfaglige forskningsmiljøet i Norden, også foran Københavns Universitet, som her trolig er viktigste utfordrer. Også i sammenligning med de

mest offensive europeiske universitetene i religionsfaglig sammenheng vil UiO med den skisserte religionssatsingen framstå som et frontmiljø. På grunn av en rekke historiske og tradisjonsbestemte forhold har man i europeisk sammenheng ofte ikke sett initiativer som ligner det vi nå vil utvikle, og derfor har UiO her en stor mulighet til å få til en satsning som vil være relativt unik i Europa.

II. Nedslagsfelt og volum

A. Tentativt volum

Følgende miljøer ønsker å innlede et samarbeid gjennom dette forslag til tverrfakultær forskningssatsing:

- Det teologiske fakultet
- IKOS - Institutt for kulturstudier og orientalske språk (HF)
- CULCOM – Kulturell kompleksitet i det nye Norge
- FROM – Forskning på religion og modernitet
- HUMSTUD – Humaniora-studier i pedagogikk (PFI/UV)
- Seksjon for helsefag (MF)
- SMR – Norsk senter for menneskerettigheter (JUS)

I tillegg arbeides med en bredere kontakt Sosialantropologisk Institutt (SV). Det er også knyttet kontakt med en rekke dyktige enkeltforskere fra andre fakulteter og miljøer ved Universitetet i Oslo. Samlet sett (se vedlegg) vil antallet seniorforskere være ca 75-100.

B. Relevant aktivitet ved det fakultet som har spilt inn temaet

Det teologiske fakultet

Forskere ved Det teologiske fakultet (TF) har tradisjonelt hatt et omfattende samarbeid med forskere fra andre fakulteter ved UiO, både innen historiske, filologiske, filosofiske, samfunnsvitenskapelige, juridiske og helsevitenskapelige disipliner. Fakultet har en bred og godt internasjonalt forankret kompetanse innenfor historiske, etiske og samtidorienterte religionsstudier med særlig vekt på kristendommen. I mange generasjoner har det pågått et omfattende forskningssamarbeid mellom forskere ved vårt fakultet og forskere ved sentrale akademiske læresteder i Europa, USA og andre deler av verden. Det er denne internasjonalt anerkjente forskningskompetansen vi nå ønsker å mobilisere bedre innen eget universitet til en tverrfakultær religionssatsning for hele UiO.

Ved Teologisk fakultet er de vitenskapelig tilsatte er delt inn i to faggrupper; ”Kristendommens kilder og historie” (med 16 forskere) og ”Religion og etikk i samtidskulturen og kristendommens nyere historie” (med 28 forskere). Publikasjonspoeng per vitenskapelig årsverk (1.stillinger, postdocs og forskere) var på 1,5 i 2005 og 2,6 i 2006.

Faggruppen ”Kristendommens kilder og historie” har sin forankring innen de historiske disipliner. Også disse disiplinene reflekterer samtiden gjennom valg av materiale, problemstillinger og metoder og gjennom den *interessen* som bærer tolkningen. Slik gir også forskningen i denne faggruppen viktige bidrag til forståelsen av vår egen tid. Et historisk perspektiv skaper dessuten en avstand som muliggjør en kritisk etterprøving av de historiske

overleveringer og deres gyldighet i dag. På denne måten bidrar den historiske religionsforskningen til en "akademisering" av religionen.

I faggruppen "Religion og etikk i samtidskulturen og kristendommens nyere historie" har forskningen hatt et sterkt fokus på å tolke og forstå hvordan kristendommen endrer seg i møte med moderne tid. Dette problemkomplekset har blitt bearbeidet i et generelt perspektiv, og dessuten på en inngående måte når det gjelder utviklingen i Norge. I de senere årene har spørsmålet om religionsmøte og flerreligiøsitet fått en tiltagende vekt i faggruppens forskning. I begge faggruppene spiller spørsmål angående religion og kjønn en viktig rolle.

C. Hvilke miljøer ved andre fakultet vil være bidragsytere

Institutt for kulturstudier og orientalske språk (IKOS)

Institutt for kulturstudier og orientalske språk (IKOS) ble etablert i 2005 som et institutt med 15 forskjellige fag. IKOS har sterke miljøer på språkbasert forskning innenfor områder som Midtøsten, Nord-Afrika, Sør- og Øst-Asia. I tillegg har instituttet sentrale fagmiljøer som religionshistorie, kulturhistorie og teatervitenskap med mange felles interesser og perspektiver på studiet av religion i fortid og nåtid. Mange av IKOS-forskerne arbeidet historisk med religion, andre er mer opptatt av samtidige forhold. Noen arbeider med tekstmateriale, andre med feltarbeidsmateriale og observasjon. Samlet sett representerer også religionsforskerne ved IKOS et meget omfattende nasjonalt og internasjonalt faglig nettverk.

Denne faglige, teoretiske og metodiske kompleksiteten innebærer at IKOS i seg selv er en enhet med et stort potensial for samarbeidsprosjekter innenfor religionsforskningen. Instituttets forskningsmessige prioriteringer går da også i stor grad på tvers av tradisjonelle faggrenser og de åpner opp for styrket forskningssamarbeid også med andre institutter ved HF og fag ved andre fakulteter. I instituttets faglige prioriteringsplan er det også fastslått at ett av tre satsingsområder er komparative studier av religion og religioners betydning historisk og på tvers av kulturer og regioner. Antallet forskere - fast og midlertidig ansatte - ved IKOS som arbeider med problemstillinger knytter til religion og religiøs kultur er 32. Publikasjonspoeng per vitenskapelig årsverk (1.stillinger, postdocs og forskere) var på 2,2 i 2005 og 2,4 i 2006.

Fra HF for øvrig: Sentrale enkeltforskere tilknyttet bl.a. IAKH og IMK.

CULCOM – Kulturell kompleksitet i det nye Norge

Forskningsprogrammet ble høsten 2004 valgt ut som nytt satsingsområde ved Universitetet i Oslo. Det involverer fem fakulteter; det humanistiske fakultet, det juridiske fakultet, det samfunnsvitenskapelige fakultet, det teologiske fakultet og det utdanningsvitenskapelige fakultet.

Dette tverrfaglige forskningsprogrammet tar sikte på å forbedre og utdype den akademiske og offentlige forståelsen av den nye kulturelle virkeligheten i det norske samfunn.

"Verdikonflikt, verdifelleskap og integrering" er det området innenfor programmet som er mest relevant for religion som tverrfakultært forskningsområde. Det har fokus på verdikonflikt og verdifelleskap i dagens flerkulturelle samfunn og vil også undersøke forholdet mellom verdier, interesser og livssynsmessig tilhørighet i ulike forståelser av samfunnsmessig integrasjon. Prosjektet fokuserer på utfordringer i dagens samfunn, men historisk orienterte undersøkelser (med vekt på hvordan verditradisjoner nytolkes i en flerkulturell kontekst) er også aktuelle.

FROM – Forskning på religion og modernitet

FROM er et tverrfakultært forskernettverk for UiO, med om lag 20 aktive deltakere hovedsaklig fra HF og TF (leder: Tor Egil Førland, IAKH). Nettverket arbeider kritisk med det tvetydige forholdet mellom religion og modernitet i og utenfor Europa fra tidlig nytid av, og legger opp til regelmessige samlinger med framlegg og felles diskusjon, oppfulgt av nasjonal og internasjonal publisering.

HUMSTUD – Humaniora-studier i pedagogikk

Humaniora-studier i pedagogikk er en forskergruppe ved Det utdanningsvitenskapelige fakultet. Forskergruppen består av forskere fra tre av fakultetets institutter: Pedagogisk forskningsinstitutt, Institutt for lærerutdanning og skoleutvikling og Institutt for spesialpedagogikk. Forskergruppens medlemmer arbeider med pedagogisk forskning innenfor disiplinene filosofi, historie og idéhistorie. Humstuds tyngepunkt er i filosofiske og historiske studier av danning og utdanning.

Seksjon for helsefag, Medisinsk fakultet

Seksjon for helsefag ligger under Institutt for sykepleievitenskap og helsefag ved Det medisinske fakultet. Innenfor det humanistiske helsefaglige forskningsområdet brukes flere perspektiver som kan være relevante for utforskning av praksiser og erfaringer der religion og religiøsitet inngår. Særlig har forskerne ved seksjon for helsefag kompetanse innenfor omsorgsteori, der bl.a. makt og omsorg er koblet som perspektiver på empirisk forskning på felter som psykiatri og eldreomsorg.

SMR – Norsk senter for menneskerettigheter

SMR er et tverrfaglig forskningssenter under Det juridiske fakultet. Det er de internasjonale menneskerettighetene som danner fokus for forskningen ved SMR. Disse rettighetene studeres ut fra

- en *rettslig* synsvinkel hvor formålet er å fastlegge innholdet i normene og gjennomføringen av dem i nasjonal rett,
- som en *politisk* prosess hvor menneskerettighetene bidrar til å organisere internasjonale og nasjonale samfunnsmessige relasjoner, og
- som en *kulturell* prosess hvor menneskerettighetene bidrar til å påvirke uttryksmåter, identiteter og sosiale formasjoner i forskjellige kontekster.

III. Kvalitet og komparative fortrinn

A. Kvalitetsindikasjoner, eksterne evalueringer og finansiering

Vedleggene dokumenterer at både de sentrale enkeltforskerne og deres respektive enheter er omfattende involvert i internasjonal forskning og forskningsprosjekter på høyt nivå. Dette reflekterer et typisk trekk ved HumSam-feltet som ofte har sterke enkeltforskere som er involvert i spissforskning gjennom nettverk og forskningssamarbeid med forskere i andre land. Det forhold at de sentrale forskerne i området deltar aktivt på denne måten er en tydelig kvalitetsindikasjon ut fra de kriterier som må anvendes innenfor HumSam-feltet. En annen indikasjon er selvsagt publiseringslistene. Det vil føre for langt å lage en fullstendig liste over den store gruppen forskere som er innskrevet i området, men de utvalgte publikasjoner fra perioden 2000-2007 viser også en bredde og en spissing til feltet på godt nivå. De fleste av forskerne er ledende innenfor sitt felt i Norge og publiserer aktivt inn i den internasjonale forskningsfronten. Der det har vært mulig, er det også lagt inn publiseringspoeng for enheten.

Antallet prosjekter med ekstern finansiering er også relativt høyt innenfor dette området. Innenfor feltet religion er det all grunn til å regne med at den overveiende delen prosjekter med ekstern finansiering fra nasjonale kilder (særlig NFR) kommer fra UiO. Dette innebærer at UiOs religionsforskere er ledende i et nasjonalt perspektiv.

De færreste HumSam-miljøene har (med noen unntak) gjennomgått større eksterne evalueringer de senere årene. De viktigste kvalitetsindikasjonene vil derfor være knyttet til den typen data som er fremstilt i vedleggene: Høy forskeraktivitet i nasjonale og særlige internasjonale nettverk og forskergrupper, høy frekvens av viktige publikasjoner i den internasjonale forskningsfronten og involvering i en rekke prosjekter med ekstern finansiering eller meget høy score i referee-vurderingene. Et dokumentert forhold er at NFR er den viktigste finansieringskilde for HumSam (og særlig Hum). Derfor er det vesentlig færre gode søknader som får tilslag her. Dette er den viktige grunnen til at vi også skriver inn prosjekter som ikke har finansiering, men uvanlig god referee-vurdering.

B Komparative fortrinn (Norge, Norden, internasjonalt) - styrke og nisje

B.1. Nasjonale fortrinn

Som Norges største universitet har UiO lenge hatt en ledende stilling innen flere religionsrelevante fagområder. Det største samlede fagmiljøet i denne sammenhengen er TF, som er Norges fremste forskningsmiljø innen samtlige av fakultetets prioriterte forskningsområder innmeldt i fase 1. Viktigste nasjonale konkurrent er Menighetsfakultetet. Det største religionsfaglige miljøet ved HF-fakultetet er å finne på IKOS, og viktige deler av IKOS-miljøet har også en ubestridt ledende stilling på nasjonalt nivå. På de relevante fagområdene er UiB viktigste nasjonale konkurrent, og på alle områdene skiller IKOS/UiO seg positivt ut. Viktig i nasjonal komparativ sammenheng er det også at IKOS via religionshistorie og de orientalske miljøene dekker alle de religiøse "hovedtradisjonene".

I tillegg til TF og IKOS har det tverrfaglige forskningsfeltet CULCOM i løpet av de siste årene bygd opp en samtidsorientert religionskompetanse som skiller seg klart ut i Norge. Den tverrfaglige tilnærmingen til arbeidet med religionsfaglige spørsmål innen CULCOM – med tung deltakelse både av samfunnsvitere, teologer, humanister og jurister – er uten sidestykke i nasjonal sammenheng. SMR ved det juridiske fakultet er klart ledende i Norge når det gjelder kritisk bearbeiding av forholdet mellom moderne menneskerettigheter og religiøse tradisjoner. Endelig bør det nevnes at innarbeidingen av kompetanse fra forskere ved Sosialantropologisk Institutt (SV) ytterligere vil styrke området gjennom bred og spisset erfaring fra internasjonal sosialantropologisk forskning der religion er et viktig materiale for tolkning.

B.2. Nordiske og europeiske fortrinn

En rekke europeiske land har de siste årene arbeidet med å bygge opp nytt konstruktivt samarbeid mellom tradisjonelle teologiske forskningsmiljøer og andre HUMSAM-miljøer som arbeider med religion. En ofte utprøvd tilnæringsmåte har vært en organisatorisk sammenslåing av teologiske og religionsvitenskapelige miljøer. Ved slike sammenslåinger har den forventede faglige synergieffekten imidlertid ikke alltid latt seg observere (eksempler; Århus, Lund). En samordning av ressursene basert på en utvikling av felles overordnede forskningstemaer innen religionsfeltet har atskillig bedre sjanse til å resultere i en tverrfaglig merverdi. Med CULCOM som viktig forbilde, men med flere andre parallelle initiativer i tillegg, burde den planlagte tverrfakultære religionssatsingen ha gode utsikter til å lykkes. Og den forventede synergieffekten av en slik felles satsing vil være UiOs viktigste komparative fortrinn i en internasjonal sammenheng.

Også i sammenligning med de mest offensive europeiske universitetene i religionsfaglig sammenheng vil UiO med den skisserte religionssatsingen framstå som et frontmiljø. Bakgrunnen for det vil særlig være den forskningsmessige samordningen av et sterkt teologimiljø på den ene siden, og sterke humanistiske og samfunnsfaglige religionsmiljøer på den andre.

IV. Utsikter og muligheter – forventet gevinst, fornyelse og samarbeidspotensiale

A. Relevans – med henvisning til samfunnsbehov som det tverrfaglige området vil imøtekomme

I norsk politisk og kulturell diskusjon er temaet Religion i det pluralistiske samfunnet et meget relevant tema. En rekke offentlige debatter i dag henger sammen med hvor sjenerøst et samfunn bør være og om hvor grensene skal settes til ”fremmede” verdssystemer. Dette er innlysende viktig i forhold til dialog mellom religionene, men det er implisitt like viktig som bakgrunn for diskusjoner om innvandring, og om holdninger til både klima og globalisering. Både innenfor helse - og sosialsektoren og innenfor skolen vil ny. Betydelig forskning være meget etterspurt og relevant.

Områdets faglige presentasjon på de innledende sidene viser imidlertid at den mest grunnleggende relevansen handler om at dagens samfunn og kultur ikke lenger hviler på absolutte sannheter som formidles klart og tydelig fra sentrale institusjoner som skole, kirke og familie. Dagens borgere gjør seg i mye større grad opp en mening selv og derfor kreves det både historisk, komparativ og religionskritisk kompetanse for å utvikle egne standpunkter i enn helt annen grad enn før. I det pluralistiske samfunn henter mennesker grunnlaget for sine holdninger fra ulike erfarings- og begrunnelsesmateriale forankret både i samtiden og i historiske tradisjoner.

Det tverrfaglige området er imidlertid relevant også for å forstå og fortolke historiske samfunn. I en norsk sammenheng vil det å kjenne religionenes historie innebære at vi får fornyet kunnskap om viktige sider ved vår egen historie. En historisk kunnskap om religion er derfor en viktig forutsetning for å kunne tolke dagens situasjon i en spenning mellom økt sekularisering og nye religiøse tradisjoner i det offentlige rom. Hva er nytt og hva er kontinuitet? Det tverrfaglige områdes relevans henger også sammen med den kompetanse om ikke-europeiske religioner som inkluderes i området. I andre deler av verden er religion og religiøse uttrykksformer tilstede på andre og tildels annerledes måter, for eksempel i den islamske verden eller i stater og nasjoner preget av buddhisme eller hinduisme. Det vil være meget relevant å forstå denne annerledesheten, men også å sammenligne med forholdene i vår del av verden.

B. Faglige utfordringer – Hvordan en tverrfakultært tilnærming kan styrke UiOs posisjon fremover

Religionsforskningen ved europeiske universiteter er preget av ulike kunnskapstradisjoner: ved siden av en teologisk tradisjon på den ene siden og en religionshistorisk eller religionsvitenskapelig tradisjon på den andre, har religion de senere årene blitt et viktig forskningstema også innen flere andre humanistiske og samfunnsvitenskapelige fag. Når det gjelder faglige perspektiver og arbeidsområder, har disse forskjellige kunnskapstradisjonene kommet nærmere hverandre de siste årene, men organisatorisk fins det i hvert fall i Europa

ennå ikke mange eksempler på vellykket samordning av kreftene innen dette forskningsfeltet. UiO framstår som et universitet med sterk religionsfaglig kompetanse både innen teologi, kulturhistorie, religionshistorie, språkbaserte områdestudier og på flere andre fagfelt. Med en vellykket forskningsmessig samordning og fokusering av denne kompetansen på tvers av fakultetsgrensene, vil UiO i europeisk sammenheng kunne framstå med en helt ny slagkraft på dette forskningsfeltet, fortone seg som et mer attraktivt forskningssted for utenlandske gjesteforskere og stipendiater og som en enda mer effektiv aktør i konkurransen om ekstern forskningsfinansiering både på nasjonalt, nordisk og europeisk nivå.

C. Hvordan en tverrfakultær tilnærming kan åpne for nye former for forskningssamarbeid

Det meste av forskningssamarbeidet innen religionsfeltet har ved UiO hittil vært rettet utad mot eksterne partnere: i norsk sammenheng mot UiB og mot UiA; i skandinavisk sammenheng mot København, Århus og Lund; i europeisk sammenheng mot tyske, engelske og franske universiteter, og ellers i betydelig omfang mot universiteter i USA. Dette framgår nærmere av den vedlagte dokumentasjonen. Mye av dette samarbeidet har fra UiOs side vært forankret hos enkeltforskere eller i små delmiljøer. Slikt eksternt orientert forskningssamarbeid skal selvsagt fortsette og utvikles videre i tiden som kommer.

En bedre samordning av forskningsressursene bør her *for det ene* kunne danne grunnlag for organisering av flere tverrfaglige forskningsprosjekter som ikke bare har delforankring, men har sin hovedforankring ved UiO. En slik prosjektorganisering bærer med seg en økonomisk gevinst for UiO, ved at en større andel av prosjektmidler pløyes inn i virksomheter direkte forankret ved vårt universitet. Tverrfaglige UiO-baserte prosjekter av denne typen bidrar dessuten selvsagt i sin tur i til å styrke og videreutviklet religionsfeltet som tverrfakultært satsingsområde. Flere slike prosjekter er for tiden under utvikling, og det er en ny og lovende utvikling.

For det andre kan det være aktuelt å utrede muligheten for en tverrfaglig og tverrfakultær forskerskole i teologi og religionsforskning ved UiO, der vi i stedet for å kanalisere doktorander innen religionsfeltet inn i fire-fem ulike forskningsprogrammer, satser sammen og utvikler en tverrfaglig forskerskole som primært er basert på egne faglige ressurser ved UiO, og som utbygges og styrkes internasjonalt ut fra en samordnet strategi ved hjelp av de involverte fakultetenes og instituttene ordinære forskerutdanningsbudsjetter. Gjennom et slikt grep ville UiO på religionsfeltet kunne framstå som et meget attraktivt fagmiljø for yngre forskere, og vil kanskje også kunne tjene som et forbilde for en tilsvarende samordning ved andre universiteter. En slik forskerskole bør markedsføres internasjonalt.

For det tredje vil UiO, i forlengelsen av det som er sagt i foregående avsnitt, kunne framstå med en samordnet strategi for internasjonalisering på religionsfeltet. Gjesteforelesere bør kunne utnyttes både i forhold til forskerskole og i forhold til forskningsprosjekter når de først er i Norge, og gjerne også trekkes inn i særskilte undervisningstilbud. Under nåværende ordning er miljøgevinsten av internasjonale besøk ofte atskillig mer begrenset enn den kunne og burde vært.

For det fjerde vil UiO med en slik samordnet satsing på religionsfeltet kunne spille en atskillig mer aktiv rolle i formidlingen av religionsforskning til offentligheten, blant annet gjennom tverrfaglige offentlige forelesningsserier, gjennom temadager og i det hele gjennom en offensiv strategi over for media på dette feltet.

D. Kort kommentar om viktige forutsetninger for at området skal lykkes (under ulike økonomiske scenarios)

Gjennom dette notatet mener vi det er godt begrunnet og dokumentert at finnes en sterk forskning med relevans for det tverrfaglige området Religion i det pluralistiske samfunnet. Enkeltforskere og forskergrupper er involvert i, og leder en rekke prosjekter på både internasjonalt og nasjonalt nivå. Listen over publiseringer er god. Forutsetningen for å komme lenger i tverrfakultært samarbeid er at den beskrevne gruppen forskere i større grad aktivt samhandler med hverandre. Det som da er viktig er å utvikle virkemidler, incentiver og tiltak som gjør at svært aktive og kreative forskere virkelig stimuleres til økt samhandling. Vi tenker oss dette på to mulige nivåer. Det første nivået handler om tiltak mulige innenfor nåværende budsjettamme, det andre nivået handler om tiltak det er mulig å få til med en allokering av mellom 4-6 millioner kroner pr år til området

A. Mindre tiltak på dagens nivå

- Videreføring av en koordineringsgruppe med deltakelse fra enhetene som ledelse for området
- Prioritering av stipendiatstillinger til området
- Samlokalisering av forskere i perioder
- Koordineringsansvar tillagt pliktdelen hos stipendiater
- Utvikling av planer for nordisk tidsskrift i engelsk språkdrakt

B. Tiltak med et budsjett på 4-6 mill. pr år

- Opprettelse av forskerskole i religionsstudier ved UiO
- Tre-fem nye forsker/stipendiatstillinger
- Tilsetting av faglig-administrativ koordinator
- Planlegging og gjennomføring av toårig internasjonal konferanse ved UiO

Vedlegg til punkt III A: Kvalitetsindikasjoner, eksterne evalueringer og finansiering

Oversikt over sentrale personer/prosjekter/samarbeidsrelasjoner/evalueringer fordelt på undertemaer

Undertema: Religionsmøter i tradisjonelle og i moderne samfunn

Sentrale personer:

Professor Oddbjørn Leirvik (TF): Kristendom og islam, religionsmøte og religionsdialog
Professor Halvor Moxnes (TF), Det nye testamente, kristendom og religion i antikken
Professor Jone Salomonsen (TF), kjønn og religion
Professor Tarald Rasmussen (TF/FROM), religion og religiøsitet i Norden og Europa.
Professor David Hellholm (TF), Det nye testamente, kristendom og religion i antikken
Professor Arne Bugge Amundsen (IKOS), religion og religiøsitet i Norden og Europa
Førsteamanuensis Albrecht Hofheinz (IKOS), islamviter; islamske reformbevegelser i nyere tid, islam i Afrika, islamsk mystikk og folketro
Førsteamanuensis Bjørn Olav Utvik (IKOS/FROM), historiker; politisk islam i Midt-Østen og Nord-Afrika
Førsteamanuensis II Kjetil Selvik (IKOS), statsviter; politisk islam
Universitetslektor Dag Tuastad (IKOS), antropolog, islam, politisk islam
Førsteamanuensis Stephan Guth (IKOS), arabist; islam og islamsk litteratur
Førsteamanuensis Berit Thorbjørnsrud (IKOS), antropolog og religionshistoriker, kjønn og religion i Midtøsten, den koptisk-ortodokse kirke, orientalisme, kjønn og religion i Norge, religionsfrihet og likestilling
Professor Anne Stensvold (IKOS), religion, samfunn og politikk på Balkan, religion og medier, katolsk kristendom, religion og politikk
Professor Ute Hüsken (IKOS), sanskritist, buddhisme og hinduisme, ritualer og festivaler
Professor Vladimir Tikhonov (IKOS), koreansk filosofi og religion, Koreas historie, Øst-Asias religion og filosofi
Professor Marcus Jacobus Teeuwen (IKOS), japansk religionshistorie, særlig buddhistiske myter og ritualer
Førsteamanuensis Claus Peter Zoller (IKOS), hinduistiske myter og ritualer
Førsteamanuensis Kjersti Larsen (KHM), kultur møter muslimer-kristne i Øst-Afrika
Forskningsleder Thomas Hylland Eriksen (CULCOM)
Forsker Åse Røthing (CULCOM)
Forsker Elisabeth Eide (CULCOM)
Forsker Njål Høstmælingen (SMR)
Førsteamanuensis Tore Lindholm (SMR)

Prosjekter som har mottatt støtte:

Trygve Wyller/TF: Human Rights and Religion. Culcom, 2006-2007. Prosjektet inngår i et stort internasjonalt prosjekt ledet av professor Johannes van der Ven, Nijmegen. Hensikten er å gjennomføre en spørreundersøkelse blant skoleelever i mer enn 15 land for å kartlegge og fortolke innholdet mellom religiøs tilhørighet og holdninger til menneskerettigheter.

Arne Bugge Amundsen: Tverrfaglig norsk prosjekt om "Kontinuitet og konfesjonalitet - den lutherske *praxis pietatis* og kirkerommets funksjon 1500-1800". Prosjektet var finansiert av NFR 2000-2002.

Anne Stensvold: Leder av Religion og nasjonalisme på Vest-Balkan prosjektet, med et internasjonalt forskernettverk kalt Kotor-network (se hjemmesiden kotor-network.info).

Nettverket består av ca. 20 religionsforskere fra landene i det tidligere Jugoslavia samt Albania og Norge. I perioden 2004-2007 ble det arrangert 4 nettverkskonferanser - to i Montenegro (Kotor) og to

i Bosnia (Sarajevo). Prosjektet er finansiert av UD.

Bjørn Olav Utvik: I 2007 et prosjekt finansiert av UD som gjaldt kartlegging av moderate islamistiske bevegelser i Midtøsten.

Bjørn Olav Utvik: Fra 2008 (og sannsynligvis til 2010) leder han forskningsprosjekt finansiert av UD for studiet av moderate islamistiske bevegelser.

Prosjektsøknader under behandling:

Jone Salomonsen/TF: Religioning in Tune with the World: A Study of Ritual, Gender, and Environment in Emerging Post-traditional Spiritualities

Prosjektsøknader med gode referee-vurderinger:

Arne Bugge Amundsen: Tverrfaglig, internasjonalt prosjekt – New Perspectives on European History (EURHIST) organisert av École des hautes études en sciences sociales, Paris, 2002-2005.

Prosjektgruppen hadde flere fagkonferanser (Paris, Brussel, Birmingham), og søkte om finansiering gjennom EU's 6. rammeprogram.

Anne Stensvold: Leder sammen med professor Inger Furseth forskningsprosjektet "Immigrant religion" siden 2006. Prosjektets mål er å belyse hvordan ulike innvanderreligion fungerer mht. deltagelse og forståelse av det norske samfunnet; om en religion fremmer (særlig kvinners) konkrete samfunnsengasjement gjennom ulike aktiviteter (f.eks. ved å gi organisasjonspraksis). Prosjektet søkte NFR i 2006 og 2007. Prosjektet samarbeider tett med et tilsvarende prosjekt i Amsterdam (Frije Universiteit).

CULCOM-støttede individuelle prosjekter:

"Integrering gjennom sekularitet" (seniorforsker Tordis Borchgrevinck)

"Integrering gjennom feminisme" (professor Beatrice Halsaa, kjønnsforskning)

"Integrering gjennom religion" (professor Oddbjørn Leirvik, teologi og 1.am Tore Lindholm, jus)

"Forestillinger om 'det norske' og 'det normale' i undervisning om kjønn og seksualitet i flerkulturelle klasserom" (seniorforsker Åse Røthing).

"Norsk-pakistansk identitet over tid: kohort- og livsløpsanalyse" (professor Knut Kjeldstadli, historie)

"Pakistanske foreldres forhold til den norske skolen" (Ivar Morken, pedagogikk)

"Karikaturstriden i globalt perspektiv – medievitenskapelige analyser" (Elisabeth Eide)

"Rett og multikulturalisme: Når rettsoppfatninger krysser grenser" (professor Anne Hellum, jus)

"Forholdet mellom offentlige og private aspekter ved religion" (Thomas Hylland-Eriksen)

Institusjonelle samarbeidsrelasjoner med eksterne enheter:

SMR er vertskap for The Oslo Coalition on Freedom of Religion or Belief. Dette er: An international network of representatives from religious and other life-stance communities, NGOs, international organizations and the academia, with the aim of promoting freedom of religion or belief and strengthening interfaith co-operation worldwide.

TF er aktiv i TRES: Teaching Religion in a multicultural European Society. Nettverket består av tre tematiske grupper: Teaching Religion, Welfare and Religion og Religion and Conflict. Nettverket har over 50 medlemsinstitusjoner over hele Europa.

Early Christianity in its Graeco-Roman Context er et nettverk for fremme av studiet av tidlig kristendom i nordisk akademisk sammenheng. Nettverket ledes av Halvor Moxnes, TF/UiO, og mottar støtte fra NordForsk siden 2005.

CULCOM har som UiO-basert forskernettverk et utstrakt internasjonalt samarbeid på seminarnivå med en rekke religionsforskingsmiljøer i mange land.

Undertema: Religiøsitet og kulturell hukommelse

Sentrale personer:

Professor Tarald Rasmussen (TF/FROM), religion og religiøsitet i Norden og Europa.
Professor Svein Aage Christoffersen (TF), religion og modernitet; etikk, estetikk
Professor Terje Stordalen (TF), Det gamle testamente, religion i fororienten i gammel tid
Professor David Hellholm (TF), Det nye testamente, kristendom og religion i antikken
Professor Turid Karlsen Seim (TF), Det nye testamente, kristendom og religion i antikken
Professor Stig Frøyshov (TF), kristendom i Østkirken i senantikken
Professor Helge Kvanvig (TF), Det gamle testamente, religion i fororienten i gammel tid
Professor Dag Thorkildsen (TF), nyere norsk kirkehistorie
Professor Oddbjørn Leirvik (TF): Kristendom og islam, religionsmøte og religionsdialog
Førsteamanuensis Hallgeir Elstad (TF), nyere norsk kirkehistorie
Professor Arne Bugge Amundsen (IKOS), religion og religiøsitet i Norden og Europa
Professor Anne Eriksen (IKOS/FROM), religion og religiøsitet i Norden og Italia
Professor Anders Gustavsson (IKOS), religion og religiøsitet i Norden og Europa
Professor Saphinaz Amal-Naguib (IKOS), islam i Norge, islam og kjønn, koptisk-arabisk tradisjon, religion og erindring
Professor Anne Stensvold (IKOS), religion, samfunn og politikk på Balkan, religion og medier, katolsk kristendom, religion og politikk
Professor Jens Braarvig (IKOS), buddhistiske tekster og ritualer
Professor Sigurd Hjelde (IKOS), protestantisk teologihistorie, religionsvitenskapens faghistorie
Professor Otto Krogseth (IKOS), protestantisk idéhistorie, nyreligiøsitet, religionsteori
Førsteamanuensis Hanna Havnevik (IKOS), Tibets kultur- og religion, buddhisme og hinduisme, religionsmøter og religiøs endring, kjønn og religion
Førsteamanuensis Torkel Brekke (IKOS), Sør-Asias religiøse tradisjoner ifht. politiske og sosiale forhold historisk og i moderne tid, religionspolitikk i Norge
Førsteamanuensis Kari Vogt (IKOS), islam, islamsk reformtenkning
Universitetslektor Nora Stene Preston (IKOS), koptisk-ortodoks religion, islam
Førsteamanuensis Anita Hammer (IKOS), teater, religion og ritualer
Forskningsleder Thomas Hylland Eriksen (CULCOM)
Forsker Njål Høstmælingen (SMR)

Prosjekter som har mottatt støtte:

Anne Eriksen, Arne Bugge Amundsen: Det nordiske prosjektet "Historien in på livet" hadde flere deltakere fra kulturhistorie (hvorav én stipendiat). Prosjektet hadde finansiering fra NOS-H 1998-2001. Nordisk publikasjon foreligger.

Svein Aage Christoffersen: Sanselighet og transcendens. Det hellige og det sublime i et religionsestetisk perspektiv. Gjennom arbeidet med et utvalg kunstverk fra forskjellige historiske epoker og forskjellige kunstformer (billedkunst og musikk) vil prosjektet bidra til den religionsestetiske teoridannelsen. Norges forskningsråd 2007-2009.

Turid Karlsen Seim: *Metamorphoses: Resurrection, Taxonomies and Transformative Practices in Early Christianity*. Internasjonalt forskningsprosjekt ved Center of Advanced Studies, Oslo, 2006-2007. Utforskning av nye mønstre for tolkning av før-konstantinsk kristendom.

Halvor Moxnes: *Jesus in Cultural Complexity: Interpretation, Memory and Identification*. NFR-støttet prosjekt 2008-2011. Tverrfaglig prosjekt for utvikling av metoder fra kjønns- og diskrimineringsforskning til bruk i studiet av tidlig-kristne tekster.

Prosjektsøknader under behandling:

Den protestantiske døden: Tverrfaglig prosjekt med norsk, dansk og tysk deltakelse ledet av Tarald

Rasmussen, TF. Målsetting å utforske visuelle og tekstlige uttrykk for en ny holdning til døden i tidlig nordeuropeisk protestantisme. (NFR/KULVER)

'...A Deep Current in Our History' - *Biblical Canons and Cultural Valuation*. Terje Stordalen, TF er prosjektleder sammen med prof. Jorunn Økland, STK. Ekstern samarbeidspartner er Det Norske Bibelselskap, og deltakere er norske samt europeiske og nordamerikanske forskere. Prosjektets overgripende mål er å forstå de rollene og funksjonene som den bibelske kanon har hatt og kan ha i forbindelse med kulturelle verdsettingsprosesser.

Prosjektsøknader med gode referee-vurderinger:

Constructing Cultures: Memory in Transition and Conflict: Bredt anlagt tverrfaglig og internasjonalt forskningsprosjekt ledet av Terje Stordalen, TF, organisert rundt ulike tilganger til temaet "kulturell hukommelse"

Den andre reformasjon i Danmark–Norge 1560–1617: Tverrfaglig prosjekt med norsk, dansk og tysk deltakelse ledet av Tarald Rasmussen, TF. Målsetting å fornye forståelsen av tidlig dansk–norsk protestantisme i lys av moderne konfesjonaliseringsteori.

Arne Bugge Amundsen: "Kulturarvprosjektet" (2003-2005) var forankret i kulturhistoriemiljøet, ledet av Bjarne Hodne. Flere FVA deltok med delprosjekter. Prosjektet fikk god vurdering, men ikke tildeling fra NFR. Det mottok en ettårig vit.ass-stilling samt en stipendiatstilling fra HF. Flere publikasjoner foreligger.

Institusjonelle samarbeidsrelasjoner med eksterne enheter:

TF er medlem i et nordisk samarbeid om masterundervisning kalt "The Religious Roots of Europe". Dette er finansiert av Nordisk Ministerråd, og de andre medlemmer er Aarhus Universitet, University of Helsinki, Lunds Universitet, Københavns Universitet og Universitetet i Bergen. Tanken bak samarbeidet er å styrke Norden som utdanningsregion.

OTSEM, *Old Testament Studies: Epistemologies and Networks*, er et internasjonalt forskernettverk for fremme av forskerutdanning på doktor og postdoktornivå. Nettverket ledes av Terje Stordalen, TF/UiO, og mottar støtte fra NordForsk 2004–2008.

Undertema: Religion, sekularitet og normativitet

Sentrale personer:

Professor Trygve Wyller (TF), religion og modernitet, profesjonsetikk og diakoni
Professor Kjetil Hafstad (TF), kristen troslære, religion og pedagogikk
Professor Trond Skar Dokka (TF), kristen troslære, religion og naturvitenskap
Professor Jone Salomonsen (TF), kjønn og religion
Førsteamanuensis Aud Tønnesen (TF), nyere norsk kirkehistorie, religion og hjelpearbeid
Professor Ola Stafseng (HUMSTUD), pedagogisk idéhistorie, kunnskaps- og vitenskapshistorie
Professor Tone Kvernbekk (HUMSTUD), pedagogisk teoridannelse, narrativ teori
Professor Lars Løvlie (HUMSTUD), pedagogisk filosofi, dannelsesteori, politisk dannelse
Professor Knut Tveit (HUMSTUD)
Professor Liv Duesund (HUMSTUD)
Professor Tor Egil Førland (FROM/IAKH/HF), Studier om religion og sannhet
Instituttleder Mads Andenæs (SMR), menneskerettigheter i ideologiske og religiøse tradisjoner
Professor Andreas Føllesdal (SMR), MR og begrunnelser innen ulike normative tradisjoner
Forsker Njål Høstmælingen (SMR), KRL og stat-kirke problematikken
Førsteamanuensis Tore Lindholm (SMR), hvordan MR tolkes og forenes med islamske kilder
Post.doc Jemima Garcia-Godos (SMR), bruk av MR i freds- og forsoningsprosesser i Latin-Amerika

Førsteamanuensis Stener Ekern (SMR), tolkning og anvendelse av MR hos Maya-indianere
Førsteamanuensis Maria Lundberg (SMR) minoritetsrettigheter
Professor Kristin Heggen, Seksjon for helsefag (MF)
Professor Gunn Engelsrud, Seksjon for helsefag (MF)
Førsteamanuensis Kari Nyheim Solbrække, Seksjon for helsefag (MF)
Professor Knut Lundby (InterMedia)

Prosjekter som har mottatt støtte:

TF: Broken bodies and healing communities. Coimmunity, ritual, care and ethics in church-based responses to HIV/AIDS in the Republic of South Africa. Et samarbeidsprosjekt mellom Det teologiske fakultet og School of Religion and Theology, Pietermaritzburg, University of KwaZulu-Natal, Sør-Afrika. Norges forskningsråd 2004-2006.

TF: Broken Women, Healing Traditions? Indigenous resources for gender Critique and Social transformation in the Context of AIDS in South Africa. Et samarbeidsprosjekt mellom Det teologiske fakultet og School of Religion and Theology, Pietermaritzburg, University of KwaZulu-Natal, Sør-Afrika. Norges forskningsråd 2007-2010.

TF: Perceiving the Other. Empirical case studies and phenomenological interpretation. Samarbeid mellom norsk forskergruppe og forskergruppe ved Det teologiske fakultet ved Goethe-Universitetet I Frankfurt. Målet er en engelskspråklig bok om metodologiske og teoretiske drøftinger om forholdet mellom fenomenologi, empiri og normativitet. Norges forskningsråd (DAADppp) 2007-2008

SMR: Mending the Past: A comparative study of victim reparations in three Latin American countries. Norges forskningsråd, 2007-2010. Post Doc Jemima García-Godos: main argument is that the way reparations and beneficiaries are conceptualized in a given society has important implications for the interpretation and construction of the past.

SMR: Truth and Reparation before the End of Conflict: The case of Colombia. Utenriksdepartementet, 2007/2008.

SMR: Det eneste norske forskningsmiljøet som deltar i EUs 'Integrated Project' om 'New Modes of Governance', der vi leder forskergruppen 'Democracy and Legitimacy Task Force'. The Democracy and Legitimacy Task Force aims to provide a series of normative analyses of the problems of legitimacy in the EU in the light of the more empirical research conducted by the other partners in the Integrated Project.

MedFak: Integration, exclusion and job mobility in different types of Norwegian work organizations. NFR-finansiert samarbeid mellom Institutt for samfunnsforskning, ISS (UiO) og Senter for profesjonsforskning (HiO)

Prosjektsøknader under behandling:

Knut Lundby/Intermedia: Er invitert av Senter for grunnforskning ved Det Norske Videnskaps-Akademi til å levere prosjektbeskrivelse til 2. rundes behandling i styret for CAS, til utvelgelse av gruppeledere for 2010/2011. Tema er "Medienes omforming av religiøse institusjoner og religiøse forestillinger i nordeuropeisk kontekst".

Trygve Wyller/TF: *The Heterotopic Citizen*. EU-søknad, se nedenfor.

Prosjektsøknader med gode referee-vurderinger:

Trygve Wyller/TF: *The Heterotopic Citizen*. NFR-søknad. Prosjektet samlet en internasjonal, tverrfaglig forskergruppe for å undersøke historisk, empirisk og systematisk forholdet mellom religiøst forankret arbeid blant marginaliserte og dette arbeidets mulige betydning for dagens diskusjon om kulturelt medborgerskap/citizenship. Et viktig utgangspunkt er Foucaults analyse av heterotopi (det fremmede rommet).

Institusjonelle samarbeidsrelasjoner med eksterne enheter:

SMR er en av partnerne for et av UiOs nye Sentre for fremragende forskning, *Centre for the Study of Mind in Nature*. Andreas Føllesdal er Research Coordinator for "Distributive and Political Justice."

SMR: chair for 'Association for Human Rights Institutes - en organisasjon for forskningsrettede menneskerettighetsinstitutter. Den blir delvis finansiert av et EU-prosjekt, COST Action A 28. Professor Mads Andenæs, Director, Norwegian Centre for Human Rights, is Chair of AHRI. The objectives of the Association are to promote research, education and discussion in the field of human rights.

SMR: Nordisk forskerskole om menneskerettigheter, med finansiering fra NordForsk vunnet i internasjonal konkurranse. "The Nordic School in Human Rights Research/Nordic Network on Human Rights in the Age of Globalization" ledes av de fem nordiske sentre for menneskerettigheter.

HUMSTUD: Med støtte fra NFR bygger forskergruppen for Humaniorastudier i pedagogikk opp Den nasjonale forskerskolen Humaniorastudier fra høsten 2007.

Eksterne evalueringer:

SMRs faglige virksomhet ble vurdert i 2006 av professor Martin Scheinin og Professor Michael Freeman, med positivt resultat.

CV for nøkkelpersoner**Trygve Wyller (Teologisk fakultet)**

Trygve Wyller er professor i systematisk teologi ved Det teologiske fakultet på Universitetet I Oslo. Hans doktorarbeid i systematisk teologi fokuserte spesielt på diskusjonen om forholdet mellom moderne autonomi og kristen tro. I de siste år har han i sitt arbeid fokusert på to hovedtemaer; tolkningen og analysen av Christian are work og vanlige etiske dilemmaer innenfor specific care traditions, spesielt mulige bidrag fra care tradisjoner til den nye utviklingen av citizenship i det post-moderne Europa. Professor i teologi (systematisk teologi og diakonale studier) på Universitetet i Oslo, Teologisk fakultet, professor II ved College of Diakonia and Nursing på Lovisenberg School of Nursing, Oslo 1998-2006. Redaktør i *Norsk teologisk tidsskrift* 1993-2003. Prodekan ved Teologisk fakultet 2003 -2006. Medlem i National Board for Ethics in the Media 2004. Dekan ved Teologisk fakultet 2007-2011.

Tarald Rasmussen (Teologisk fakultet)

Tarald Rasmussen er han professor i allmenn kirkehistorie, med faglig tyngdepunkt innen senmiddelalderens og den tidlige nytidens kristendomshistorie. Han har vært med i styringsgruppen for flere NFR-støttede prosjekter: Den kristne moraltradisjon i Norge (1994-97), "Østfold-prosjektet" om religiøse tradisjoner i Østfold-regionen (1990-95). Han deltok også som sakkyndig medarbeider i de store norske skolereformene midt på 1990-tallet, der han bl.a. ledet læreplangruppen for det nye KRL-faget i grunnskolen. Fra 2006 er han forskningsleder ved Det teologiske fakultet og leder for en av fakultetets to faggrupper for forskning. Siden 2006 leder for tverrfaglig nasjonalt Forum for reformasjonsforskning. Siden 2007 er han også prosjektleder for to tverrfaglige, internasjonalt forankrede og delvis overlappende reformasjonsprosjekt, ett om den "andre reformasjon" i Danmark-Norge og ett om "Den protestantiske døden". Rasmussen har veiledet flere stipendiater fram til doktorgrad, og er for tiden veileder for tre doktorgradsstipendiater innen fagfeltet senmiddelalder/reformasjon. Fra 2001 til 2006 var han medlem i NFRs fagkomité for humanistiske fag. Siden 2004 er han redaktør for *Norsk Teologisk Tidsskrift*. Medlem av Verein für Reformationsgeschichte og av Theologischer Arbeitskreis für Reformationshistorische Forschung.

Rasmussen har skrevet og redigert en rekke bøker og artikler om historiske, og religionsfaglige temaer.

Terje Stordalen (Teologisk fakultet)

Terje Stordalen er professor i teologi, TF, og hans fagfelt er bibelfag (det gamle testamente) med en dreining mot komparative religionsstudier og kulturstudier. Før han kom til UiO i 1996 arbeidet han ved Det teologiske Menighetsfakultet, Oslo, og han har også vært ansatt ved Lutheran Theological Seminary i Hong Kong og har hatt kortere opphold som gjesteforsker og -lærer bl.a. ved universitetet i Göttingen, ved Peking University (Beijing) og ved Shandong University (Jinan, Kina). Stordalen er for tiden koordinator for to internasjonale forskergrupper. Prosjektet *Constructing Cultures: Memory in Transition and Conflict* samler vel 30 forskere fra Nord-Europa, U.S.A. og det sørlige Kina, og inkluderer kjente profiler som Jan Assmann, Maurice Bloch og James Wertsch. Nærmere beskrivelse: www.tf.uio.no/CoCult. Nettverket OTSEM (Old Testament Studies: Epistemologies and Methods) er et forskerutdanningsnettverk for så godt som alle skandinaviske læresteder som tilbyr doktorgrad i Det gamle testamente. Med i nettverket er også universitetet i Göttingen. Nærmere beskrivelse: www.tf.ui.no/OTSEM. Stordalen har publisert sin avhandling og en rekke artikler internasjonalt.

Oddbjørn Leirvik (Teologisk fakultet)

Oddbjørn Leirvik er professor i interreligiøse studier ved Det teologiske fakultet, Universitetet i Oslo. Hans primære forskningsfelt er islam og kristen-muslimske relasjoner. Leirvik har også mange publikasjoner innenfor tema som religion og politikk, flerkulturell etikk, religionsteologi og religionsundervisning i skolen. Fullstendig publikasjonsliste finnes på nettadressen <http://folk.uio.no/leirvik/publikasjoner.html>. Leirvik var blant initiativtakerne til UiOs strategiske forskningsprogram Culcom og er en av de fast tilknyttede forskerne i programmet. Internasjonalt har han vært med og tatt initiativ til European Society for Intercultural Theology and Interreligious Studies, der han er styremedlem. Leirvik har bred erfaring fra arbeidet med religionsdialog i Norge og har vært med på å utvikle flere fora for dette. Han er også en aktiv deltaker i samfunnsdebatten om religionskonflikt og religionsdialog og redigerer en mye brukt nettside om interreligiøse relasjoner (<http://folk.uio.no/leirvik/>). Fra 2000 har han vært akademisk representant i styret for Oslokoalisjonen for tros- og livssynsfrihet.

Svein Aage Christoffersen (Teologisk fakultet)

Svein Aage Christoffersen (1947) er professor i teologi med et særlig ansvar for undervisning og forskning i etikk, religionsfilosofi og fundamentalteologi. Han har en omfattende vitenskapelig produksjon og har særlig arbeidet med etiske grunnlagsproblemer med utgangspunkt i fenomenologi og skapelsesteologi, med de etiske og moralske ideenes historie og med kristendommen og utviklingen av det moderne. På 90-tallet ledet han det forskningsrådsfinansierte prosjektet /Den kristne moraltradisjon i Norge fra 1814 til i dag. /Nå leder han det tverrfaglige prosjektet /Sanselighet og transcendens. Det hellige og det profane i religionsetisk perspektiv, som er finansiert av NFR for perioden 2007-2010. Prosjektet innebærer et nært samarbeid med universitetet i København og forskere ved flere andre nordiske og europeiske universiteter. Christoffersen har ledet Rådet for dyreetikk og leder for tiden Forskningsetisk utvalg ved UiO. Han har stor erfaring som veileder og som sakkyndig ved en rekke nordiske universiteter. Han er medlem av Societas Ethica og Det Norske Vitenskaps-Akademi.

Dag Thorkildsen (Teologisk fakultet)

Dag Thorkildsen (1951), professor, dr. theol., har utført en rekke studier innen nyere norsk og nordisk kirkehistorie; doktoravhandling: "Kirkestrid og unionsoppløsning" Oslo 1987, Har de siste 15 årene skrevet en rekke arbeider om religion, nasjonsbygging og modernisering (Jf. FRIDA). Har deltatt i TFs Moralprosjekt og i de historiebaserte prosjektene: Jakten på det norske, Prosjekt 1905, sitter nå i den midlertidige prosjektledelsen for 1814-prosjektet (HIAK ved HF). Har videre deltatt i de nordiske prosjektene: The Cultural Construction of Norden og Kyrka och nationalism i Norden, det siste i regi av Institutt for nordisk kirkehistorie (Lund). Har også publisert flere arbeider om skandinavisme og Grundtvig og grundtvigianismen; skrev om alle de nordiske kirker i det 19. århundre i "Lutheranism

and nationalism” i Cambridge History of Christianity 2006:8; har veiledet phd-studenter fra Litauen, Skottland, Tyskland og Japan og HF ved UiO som har arbeidet med nasjonalismeavhandlinger.

Jone Salomonsen (Teologisk fakultet)

Jone Salomonsen (1956) is a Full Professor in Feminist Theology, Gender and Religion at the University of Oslo since 2005. Salomonsen is trained both as theologian and ethnographer and received her Doctorate in Theology in 1997 with an inter-disciplinary dissertation on women's religiosity and ritualizing in goddess-oriented communities in the United States of America. It was based on long-term fieldwork and employed both qualitative empirical methodologies as well as those drawing on textual, historical hermeneutics. In her post-doctoral work, she developed her ritual studies interest further and conducted a comparative ethnographic and theological study of emerging new rites of Christian confirmation in American and Norwegian congregations. More recently, she has helped to establish and participated in large, collaborating, international research projects, such as “Religion and Globalisation” (2001-05) and “Broken Bodies, Healing Communities” (2002-2005), both funded by the NFR. Currently she is project leader for the “Broken Women, Healing Traditions? Indigenous Resources for Gender Critique and Religious-Social Transformation in the Context of Aids in South Africa” (2007-2010), also a research project funded by the NFR. Salomonsen teaches contemporary religion, method, ritual, gender and feminist theology and has specialised in Christian, Neo-pagan and Traditional forms of religiosity, consistently conducting research in their interfaces. She has published extensively.

Halvor Moxnes (Teologisk fakultet)

Ph.D. candidate , University of Oslo 1973-78, during this period studies at Yale University (with Nils A. Dahl, 1973-74), Duke University (with W.D. Davies 1976), Tübingen and Cambridge (1977). Dr.Theol. , University of Oslo, 1978. University lecturer, University of Oslo, 1978-84. Professor of New Testament, University of Oslo, 1984 till present. He has been chair of the Committee for Theology and Religious Studies in the Norwegian Research Council (NCR), 1986-84, chair for Committee for the National Ethics Programme, 1988-90, co-chair of research group within the international Society of Biblical Literature on «Early Christian Families» 2000-2005, Chair for the National research programme on Alternative Future, 1988-90. Initiator and chair for parts of the time for the research programme “Christian Identity in Antiquity”, funded by the Norwegian Research Council, 1997-2001. Chair for a Nordic PhD-programme “Early Christianity in its Greco-Roman Context,” funded by the Nordic Research Foundation, 2005-7.

Helge S. Kvanvig (Teologisk fakultet)

Helge Kvanvig er professor i Det gamle testamente ved Det teologiske fakultet. Han var studiedekan ved fakultetet i 2000-2002, og dekan fra 2003-2006. Han har flere forskningsopphold som gjesteforsker i utlandet: Oriental Institute, University of Oxford, Hebrew University, Jerusalem, Graduate Theological Union and University of Berkeley. Internasjonalt har hans forskning hatt en særlig tyngde innen studiet av tidlig jødedom, hvor han har lagt vekt på mangfoldet innen jødedommen og den flerreligiøse kontekst som preget dens utvikling. Kvanvig har lagt vekt på at jødedommen i århundrene før Kristus var langt mer mangfoldig enn tidligere antatt. Av særlig interesse er her den tradisjon som var knyttet til den mytiske åpenbarer Henok. Denne tradisjon stod i en klar spenning til den mosaiske jødedom som i historiens løp ble toneangivende for den jødedom vi kjenner i dag. Kvanvig var en av de tidligste forskere som påpekte dette i sin monografi ”Roots of Apocalyptic” fra 1989. Kvanvig tilhører i denne sammenheng den indre sirkel i det internasjonale Enoch Seminar, som er et av de mest forskningstunge nettverk på dette felt. For tiden arbeider han med et bokprosjekt om ulike religiøse identiteter innen tidlig jødedom.

Turid Karlsen Seim (Teologisk fakultet)

Turid Karlsen Seim er dr.theol. og professor ved Teologisk fakultet. Seim har permisjon fra fakultetet i perioden 2007-2011 for å være senterleder ved Det norske instituttet i Roma. Hennes fagområder er teologi/tidlig-kristne studier og økumenikk. Seim var første kvinne som tok doktorgraden ved Teologisk fakultet, og ble der universitetets første kvinnelige dekan.

Knut Ruyter (Teologisk fakultet)

Knut Ruyter er utdannet Master of Theology og Master of Divinity fra Weston School of Theology i USA. Han har dr.philos.-graden i medisinsk etikk fra UiO. Ruyter er administrativ leder for De nasjonale forskningsetiske komiteer, og professor II i etikk ved Avdeling for kompetansehevede studier ved Det teologiske fakultet, Universitetet i Oslo. Hans faglige interessefelt er forskningsetikk, kasuistikk og bruk av ulike etiske verktøy, moralsk læring og utdanning.

Arne Bugge Amundsen (IKOS)

Født 13/8 1955. Folkloristikk mellomfag 1978, cand. theol. 1979, forskningsstipendiat i kirkehistorie 1980-1981, forskningsstipendiat NAVF 1982-1985, 1987-1994 førstekonservator og leder for arkiv- og historieavdelingen ved Borgarsyssel Museum, Sarpsborg. 1995 førsteamanuensis i folkloristikk. Professor i folkloristikk fra 1996. Professor i kulturhistorie fra 2003. Dr.philos. ved Universitetet i Oslo 1987 med en avhandling om dåpstradisjoner og folkereligiøsitet. Pris for fremragende kulturhistorisk forskning fra Kungliga Gustav Adolfs Akademien, Uppsala, 1993. Medlem av Kirkehistorisk Samfunn, Oslo. Medlem av Kungliga Gustav Adolfs Akademien, Uppsala. Medlem av Societas Scientiarum Fennica/Finska Vetenskapssamfundet, Helsingfors. Editor-in-chief av Arv. Nordic Yearbook of Folklore, fra 2003. Member of working groups on Popular Religiosity and on the Ritual Year within the SIEF (Société Internationale d'Ethnologie et de Folklore). Faglige kompetanseområder: Hovedvekten ligger på nord-europeiske forhold i perioden 1500-1900, og med følgende temaer: Folkereligiøsitet og kirkehistorie. Adels- og herregårdskultur. Kirkehus og kirkegårder. Ritualer og ritualforståelse. Pietisme og opplysningstid. Visjonære og ekstatiske bevegelser. Vekkelsesbevegelser og folkebevegelser. Museumshistorie og museumsteori. Regionalkultur og identitetskonstruksjon.

Anne Eriksen (IKOS)

Magistergrad i folkloristikk fra UiO 1986, dr. phil fra UiO 1992, professor i folkloristikk fra 1996. Har arbeidet med spørsmål omkring religion og modernisering, særlig knyttet til mellomkrigstidens Norge samt til forholdet mellom folkelig og kirkelig religiøsitet i Italia på 1800- og 1900-tall. Har dessuten også arbeidet med kollektiv erindring og forståelser av fortid, blant annet gjennom studier av kollektivtradisjonen om 2.verdenskrig i Norge, av norsk nasjonsbygging, samt av historieskriving og antikvarisk virksomhet i topografisk 1700-tallslitteratur. Satt fra 2000 til 2003 i ledergruppen for det NOS-H-finansierte nordiske forskningsprosjektet "Tradisjonisering. Folkelige konstruksjoner av fortiden". 2001-2002: leder for forskningsprosjektet "Krigsbarns oppvekst i etterkrigs-Norge". NFR-finansiert. 2002-2004: deltaker i NFR-prosjektet "Norsk polarhistorie" (ledet av E.-A.Drivenes og H.D.Jølle, Universitetet i Tromsø)

Albrecht Hofheinz (IKOS)

Vitenskapelig utdannelse fra Universiteter i Bonn, Tunis, Kairo og Berlin (islamske, arabiske og persiske studier, islamsk kunsthistorie, arabisk musikk, religionsvitenskap, tysk litteratur og språkvitenskap). 1996 dr.philos. fra Universitetet i Bergen på en sosial- og religionshistorisk avhandling om en islamsk reformbevegelse i det tidlige moderne Sudan som ble kåret til en av årets beste doktorgradsavhandlinger av Middle East Studies Association of North America. Jeg jobbet i flere år i humanitære og utviklingssamarbeid (Den internasjonale Røde Kors-komiteen, Forente Nasjoner, German Development Service) i Sudan, Uganda, de palestinske områdene og Jemen. Hovedfokus var arbeid for krigs- og andre varetektsfanger, flyktninger og sivilbefolkningen rammet av krig og vold, samt evaluering og rådgiving innenfor god forvaltningspraksis og styre ved lov. Etter at jeg vendte tilbake til akademia ble jeg ansatt ved Institute for Advanced Study og Centre for Modern Oriental Studies i Berlin før jeg tiltrådte stillingen ved UiO høsten 2004.

Torkel Brekke (IKOS)

Jeg er født og oppvokst i Oslo sentrum og gikk på Møllergata skole og Oslo Katedralskole. Etter ex.phil studerte jeg sanskrit, religionshistorie og latin ved UiO, og tok hovedfag i religionshistorie i 1996. Fra 1996 til 1999 bodde jeg i Oxford, hvor jeg avla min doktorgrad ved fakultetet for orientalske studier. Doktorgradsavhandlingen min handlet om hvordan nye religiøse identiteter fikk politisk

betydning i kolonitidens Sør-Asia. Etter avlagt doktorgrad arbeidet jeg et år i Forsvarsdepartementet før jeg fikk et postdoktorstipend ved UiO. I løpet av postdoktorperioden tilbrakte jeg til sammen et år i Oxford som gjesteforsker. Siden 2004 har jeg vært ansatt ved UiO som 1. amanuensis i religionshistorie.

Bjørn Olav Utvik (IKOS)

Født 1954 i Haugesund. Utdanning: Cand.philol. 1990; Dr.art. 2000 på avhandling om egyptisk islamisme. Førsteamanuensis i Midtøstens historie IØO/IKOS siden 1996; bestyrer IØO 2000-2002. Faglige kompetanseområder: Midtøsten og Nordafrikas moderne historie, især politiske og økonomiske forhold; har arbeidet med studiet av religiøse politiske bevegelser i Midtøsten med særlig fokus på Egypt og Iran. Har også publisert flere artikler som drøfter forståelsen av islamismen i relasjon til modernitet og modernisering i komparativt perspektiv. Siden 2003 ledet eksternfinansiert (Statoil/OED) forskergruppe ved IKOS for studiet av politisk og ideologisk utvikling i Iran siden revolusjonen. Siden 2007 leder UD-finansiert prosjekt ved IKOS for studiet av moderate islamistiske bevegelser i Midtøsten. Deltar i nettverk for forskningssamarbeid som omfatter særlig IREMAM, Aix-en-Provence, Teherans universitet (var gjesteforsker der vårsemesteret 2003), Mofid-universitetet i Qom, Iran og American University in Cairo.

Saphinaz Amal Naguib (IKOS)

Faculty professor of Cultural History/Cultural Analysis, University of Oslo, Faculty of Humanities (1996-). Dr.philos. (1989), University of Bergen; M.A. in Egyptology (1974), Cairo University; Diplome in Conservation of Art (1971), Istituto Centrale del Restauro, Roma; B.A. in Egyptology (1970), Cairo University.

Anne Stensvold (IKOS)

Født 4/2-56. Hovedfag i Religionshistorie, Universitetet i Oslo, 1986. Dr.grad fra Universitetet i Bergen, 1992. Førsteamanuensis i Religionshistorie ved Universitetet i Oslo fra 1993, professor fra 2003. Faglige kompetanseområder: Religion og politikk, moderne religion i Vesten, religionsteori.

Hanna Havnevik (IKOS)

Hanna Havnevik har studert sosialantropologi, historie og religionshistorie (mag. art., dr. philos.) Hun har jobbet som førsteamanuensis ved UiO fra 2003. Hun leder nettverk for universitetssamarbeid Tibet-Norge. Faglige kompetanseområder: Buddhismen i dagens Tibet, Buddhismen i dagens Mongolia, Religiøs biografisk tradisjon (Tibet), Orakeltradisjon i Tibet, Nonner i buddhismen, Tibetansk.

Anita Hammer (IKOS)

Education: Dr. art. 2001 on cross disciplinary study of ritual and theatre related to Internet communication. Research Fellow in the SKIKT project financed by the Norwegian Research council 1998-2001. Master (hovedfag) in Drama- and Theatrestudies NTNU, Norway : Topic: Sumerian Ritual (other subjects; drama, theatre and film, literary studies (UiB), Nordic Language and Literature. Previous fields of work: Teaching of drama and theatre, history of the theatre, literature, language and history. Storytelling in arts education. Teaching of Mythology. Acting and directing. Creative writing. Translation. Fieldwork in Scandinavia, Hawaii, New Zealand. Residency in New Zealand 1987 and 1989-1996. Guest lecturing in Norway and abroad.

Thomas Hylland Eriksen (CULCOM)

Thomas Hylland Eriksen er professor i sosialantropologi og forskningsleder ved CULCOM. Hans forskning har primært dreid seg om identitetspolitikk og globalisering, men han har også skrevet en rekke lærebøker, essays og populærvitenskapelige bøker. Noen relevante utgivelser er Ethnicity and Nationalism (1993), Små steder - store spørsmål (1993/1998), Det nye fiendebildet (1995), Kulturterrorismen (1993), Røtter og føtter: Identitet i en omskiftelig tid (2004) og Storeulv syndromet: Jakten på lykken i overflodssamfunnet (2008). Han deltar aktivt i internasjonale nettverk som forsker på nasjonalisme, globalisering og identitetsspørsmål, og er redaksjonsmedlem i flere internasjonale tidsskrifter.

Ola Stafseng (HUMSTUD)

Ola Stafseng er professor i pedagogikk ved Pedagogisk forskningsinstitutt, Universitetet i Oslo. Hans arbeider ligger i områdene pedagogisk idéhistorie, kunnskaps- og vitenskapshistorie, barne- og ungdomsforskning. For tiden er hans forskning særlig konsentrert om reformpedagogikkens europeiske 1900-tallshistorie, og om forholdet mellom estetikk og danning i barne- og ungdomsaldrene. Stafseng har særlig vært opptatt av barne- og ungdomsbegrepenes opprinnelse og kunnskapshistorie, og hva de betyr sammen med modernitet. Dette har ført til en særlig interesse for barns og unges autonomi i samfunn og oppdragelse, og innenfor pedagogikken for læringsformer uten lærere ("self-education"). De kunnskapshistoriske og –sosiologiske arbeidene har også ført til stadig økende interesse for human- og samfunnsvitenskapenes evner og interesser for å skjule og tilsløre sentrale historiske perioder og overganger, gjennom særegen dynamikk i det som kalles "academic tribes and territories". Stafsengs avhandling fra 1996 har tittelen "Den historiske konstruksjon av moderne ungdom. Om ungdom som forskningsobjekt i vitenskaps- og utdanningshistorisk belysning". I de senere årene foreligger det flere publikasjoner om svenske Ellen Key, om FoU-utvikling i høgskolesystemet, og om kunnskapssamfunnet.

Lars Løvlie (HUMSTUD)

Lars Løvlie er professor i pedagogisk filosofi ved Pedagogisk forskningsinstitutt, Universitetet i Oslo, og gjesteprofessor ved Pedagogiska Institutionen, Örebro Universitet. Hans arbeider ligger i områdene pedagogisk filosofi, den pedagogiske filosofiens historie, dannelsesteori og politisk danning. Løvlie har tatt opp grunnbegreper i pedagogikken, ofte i historisk perspektiv. Han har skrevet om estetisk erfaring, eksemplets makt og bildets kraft, og om det postmoderne selv i internettalderen. Han har også publisert flere artikler om norsk utdanningspolitikk, relatert til læreplaner i grunnskolen og i lærerutdanningen. Løvlie var medredaktør og bidragsyter til *Educating Humanity: Bildung in Postmodernity* (Blackwell, 2003), *Dannelsens forvandlinger* (Pax, 2003) og *Pedagogikkens mange ansikter* (Universitetsforlaget, 2004).

Tone Kvernbekk (HUMSTUD)

Tone Kvernbekk er professor i pedagogisk filosofi ved Pedagogisk forskningsinstitutt, Universitetet i Oslo, og professor II ved Forsvarets Stabskole. Hun disputerte i 1995 på en avhandling om teoribegrepet i pedagogikken; avhandlingen fikk H.M. Kongens Gullmedalje. Kvernbekk har beskjeftiget seg mye med ulike teoriformer i pedagogikken og deres varierte forhold til praksis, for eksempel hva det vil si at kunnskap "virker" i praksis og hva som er involvert når generaliserte teorier brukes i partikulære situasjoner. Hun har også skrevet om kausalitet og om sannhetsproblematikken både i forhold til pedagogisk teori og til narrativer. Hun arbeider nå på et større prosjekt om narrativitet og pedagogisk forskning. Kvernbekk er medlem av en rekke internasjonale forskernettverk og har sentrale verv i to av dem: International Network of Philosophers of Education (INPE) og Nordic Networks for Philosophers of Education (NNPE).

Mads Andenæs (SMR)

Direktør *Mads Andenæs* ved Norsk senter for menneskerettigheter har vært professor i rettsvitenskap ved Universitetet i Leicester, og er Senior Fellow ved Institute of European and Comparative Law, Universitetet i Oxford, og Senior Research Fellow ved Institute of Advanced Legal Studies, Universitetet i London. I tillegg er han redaktør for *The International and Comparative Law Quarterly*. Andenæs ledet mellom 1999 og 2005 det British Institute of International and Comparative Law i London. Han har dessuten tilbrakt en tilsvarende periode i direktørstolen for Centre of European Law, King's College, Universitetet i London. Andenæs er cand jur fra Oslo, og i tillegg til PhD-graden fra Cambridge har han gradene MA og DPhil fra Oxford. Andenæs har vært gjesteprofessor ved Universitetet i Roma La Sapienza og professeur invité ved Paris I (Sorbonne). Andenæs forsker blant annet på grunnlaget for menneskerettigheter i ideologiske og religiøse tradisjoner, forholdet mellom sosiale og økonomiske rettigheter og det kristne verdigrunnlaget.

Andreas Føllesdal (SMR)

Andreas Føllesdal Ph.D. er professor i filosofi ved Norsk senter for menneskerettigheter ved Juridisk fakultet, Universitetet i Oslo, Full CV på http://folk.uio.no/andreas/AF_CV.HTM (Publiseringspoeng iflg DBH 2006: 15,5 poeng) Føllesdal forsker aktivt innen temaet menneskerettigheter og begrunnelser innen ulike normative tradisjoner og i fler-nivå politiske systemer, deriblant om MR i konfusiansk tenkning, i EU, og om forholdet mellom religionsfrihet og kvinners rettigheter. Føllesdal er invitert av Senter for grunnforskning ved Det Norske Videnskabs-Akademi til å lede en forskergruppe 2009/2010 om 'Should States ratify Human Rights Conventions?', blant annet om spenningene mellom rettigheter.

Føllesdal fikk doktorgrad i filosofi fra Harvard universitet som Fulbright Fellow på en avhandling om statsgrensers normative betydning, med hovedveiledere John Rawls og T.M. Scanlon, Amartya K. Sen som biveileder vedrørende enkelte kapitler. Mag.art. studier i psykologi, sosiologi og filosofi ved universitetene i Oslo, Bergen og Uppsala. Utnevnt som Fulbright New Century Scholar 2002-2003. Han har redigert bøker og spesialnumre i tidsskrifter om demokrati i EU, om velferdsstater i Europa, dyreetikk, samiske rettigheter, og global rettferdighet. Han har også bidratt til en rekke antologier om EUs politiske teori. Føllesdal er Founding Series Editor for serien Themes in European Governance, Cambridge University Press. Han deltar i flere forskningsprosjekter i EU, og har deltatt i referansegrupper og komiteer i Norge, Sverige og USA. Føllesdal bidrar i norske debatter om temaer som næringslivsetikk, utfordringer for offentlig forvaltning, religion og menneskerettigheter, og EU. Han er medlem i Pensjonsfondets etiske råd, og var medlem i Bioteknologinemnda 1998-2000. Han var professor ved ARENA, Norges forskningsråds forskningsprogram om europeiseringen av nasjonalstaten, 1994-2005, og var professor ved Filosofisk institutt, Universitetet i Oslo, 1999-2005.

Sentrale publikasjoner 2000-2007:

Afsar, A., Bachmann, K., & Sivesind, K. (2006). Fra gammel til ny læreplan - etablerte forventninger og mulige forandringer. In R. Midtbø (Ed.), *Bedre skole, lærerqualifisering og godt lærerarbeid*. Oslo: Utdanningsforbundet.

Afsar, A., Skedsmo, G., & Sivesind, K. (2006). Evaluering og kunnskapsutvikling i ledelse og utdanning. In K. Sivesind, G. Langfeldt, & G. Skedsmo (Eds.), *Utdanningsledelse*. Oslo: J.W. Cappelens Forlag AS.

Amundsen, Arne Bugge. "Folk Religion in a Period of Desintegration. Urban Popular Movements in Mid-Nineteenth Century Norway", Anders Gustavsson/Maria Santa Montez (ed.): *Folk Religion - Continuity and Change. Papers Given at the Second Symposium of the SIEF Commission of Folk Religion in Portugal September 1996*, Lisboa/Uppsala 2000 (pr. 1999), s. 187-194.

Amundsen, Arne Bugge. *Kollegialitet og interessekamp. Den norske kirkes presteforening 1900-2000*, Oslo 2000. 464 sider.

Amundsen, Arne Bugge. "Miracles and Accomodation. Between Old and New Belief in Norway 1780-1820", Tuija Hovi/Anne Puuronen (eds.): *Traditions of Belief in Everyday Life*, (Religionsvetenskapliga skrifter nr 51), Åbo 2000, s. 97-112.

Amundsen, Arne Bugge. "...His Enemy Be Made His Footstool. Visionary Uprising on an Urban Scene - a Case From Mid-Nineteenth Century Norway", *Acta Ethnographica Hungarica. An International Journal of Ethnography*, 45 (1-2), Budapest 2000, s. 183-204.

Amundsen, Arne Bugge. "Strategies for Rechristianization. Political Rhetoric of the Norwegian Home Mission in the 1920's", Gábor Barna (ed.): *Politics and Folk Religion*, (Bibliotheca religionis popularis szegediensis 6), Szeged 2001, s. 23-34. [Også trykt i *Acta Ethnographica Hungarica. An International Journal of Ethnography*, 46 (1-2), Budapest 2001, s. 23-34.

Amundsen, Arne Bugge. *Norsk fritenkerhistorie 1500-1850* [Arne Bugge Amundsen og Henning Laugerud], Oslo 2001. 376 sider.

Amundsen, Arne Bugge. «Den omvendte pilegrimsreise. To kirkehistorikere i møte med 1800-tallets Roma», *Norveg. Tidsskrift for folkloristikk*, 44. årgang, 2001:1-2, Oslo 2001, s. 103-129

Amundsen, Arne Bugge. "Kontinuitet og konfesjonalitet 1500-1800. En prosjektpresentasjon", Bente Lavold (red.): *Harry Fett Minneseminar 1875-2000. 8. oktober 2000 på Norsk Folkemuseum*, (Kontinuitet og konfesjonalitet. Den lutherske praxis pietatis og kirkerommets funksjon 1500-1800. Prosjektpublikasjon nr. 1), Oslo 2001, s. 39-48.

Amundsen, Arne Bugge. "Naturvandring eller indre reise? Moderne norske pilegrimer i ideologisk dobbeltlys", Anne Eriksen, Jan Garnert, Torunn Selberg (red.): *Historien in på livet. Diskusjoner om kulturarv och minnespolitik*, (NNF Publications 14), Lund 2002, s. 147-171.

- Amundsen, Arne Bugge. "Konstruksjon av minne og identitet.. Kirkehuset som arena 1500-1800", Hanne Sanders (red.): *Mellem Gud og Djævelen. Religiøse og magiske verdensbilleder i Norden 1500-1800*, (Nord 2001:19), København 2001 (trykt 2002), s. 41-55.
- Amundsen, Arne Bugge. "Vennene og vekkelsen. Hallesbys signalement av indremisjonskulturen", Asbjørn Aarnes/Ole Andreas Bjerkeset (red.): *Gjensyn med Hallesby*, Oslo 2002, s. 82-97.
- Amundsen, Arne Bugge. "Faderen, Sønnen – og Ånden. Straff og pedagogikk i den gamle skole", Espen Schaanning (red.): *Straff i det norske samfunnet*, Oslo 2002, s. 313-354.
- Amundsen, Arne Bugge, Bjarne Rogan & Margrethe C. Stang (red.): *Museer i fortid og nåtid. Essays i museumskunnskap*, Oslo 2003, 383 sider.
- Amundsen, Arne Bugge & Henning Laugerud (editors): *Categories of Sacredness in Europe, 1500-1800. Conference at the Norwegian Institute in Rome 11-14 October 2001*, (Continuity and Confessionality. The Lutheran 'praxis pietatis' and the Function of the Church Room, 1500-1800. Project publication no. 2), Oslo 2003. 184 sider.
- Amundsen, Arne Bugge. "Ethnological Studies of Religion in Norway", Gábor Barna (ed.): *Ethnology of Religion. Chapters from the European History of a Discipline*, (=Studies in Ethnology. Department of Ethnology and Cultural Anthropology. University of Szeged, 1), Budapest 2004, s. 190-221.
- Amundsen, Arne Bugge. (red.): *Norges religionshistorie*, Oslo 2005. 581 sider. [ABA's kapitler er s. 7-15, 163-316, i alt 163 sider + noter og litteratur]
- Amundsen, Arne Bugge. "Hvem eier ritualene? Et essay om 1780-årenes liturgidebatt", Malan Marnersdóttir, Jens Cramer og Anfinnur Johansen (red.): *Eyðvinur. Heiðursrit til Eyðun Andreassen*, Tórshavn 2005, s. 100-107.
- Amundsen, Arne Bugge. "Mellom tradisjon og modernisme. Det romersk-katolske tradisjonsbegrepet på 1800-tallet", *Tidsskrift for kulturforskning* vol. 4, nr. 1-2, Oslo 2005, s. 67-85.
- Amundsen, Arne Bugge. "A Separatist Movement in Norway Around 1650. A Contribution to the History of Pietism in Europe", Fred van Lieburg (ed.): *Confessionalism and Pietism. Religious Reform in Early Modern Europe*, (Veröffentlichungen des Instituts für europäische Geschichte Mainz. Abteilung für abendländische Religionsgeschichte, Hrsg. Von Irene Dingel, Beiheft 67), Mainz 2006, s. 231-253.
- Amundsen, Arne Bugge, Bjarne Hodne og Ane Ohrvik (red.): *Ritualer. Kulturhistoriske studier*, Oslo 2006, 242 sider.
- Amundsen, Arne Bugge. "St Olav's Day in Norway - Invented Tradition or Old Popular Feast Day?", George Mifsud-Chircop (ed.): *First International Conference of the SIEF Working Group on the Ritual Year. Proceedings*, Malta 2006, s. 181-191.
- Amundsen, Arne Bugge. "Paucitas, simplicitas, gravitas: Individ, samvittighet og orden i dansk-norsk ritualdebatt i første del av 1700-tallet", *Sjuttonhundratall* 2006/2007, Stockholm 2007, s. 49-65.
- Amundsen, Arne Bugge. "Revival and Communication. An Introductory Essay", Arne Bugge Amundsen (ed.): *Revival and Communication. Studies in the History of Scandinavian Revivals 1700-2000*. Lund 2007. s. 9-18
- Amundsen, Arne Bugge. "Books, Letters and Communication. Hans Nielsen Hauge and the Haugean Movement in Norway, 1796-1840", Arne Bugge Amundsen (ed.): *Revival and Communication. Studies in the History of Scandinavian Revivals 1700-2000*. Lund 2007. s. 45-64
- Amundsen, Arne Bugge. "Studying Ritual Changes Today. Some Reflections on the Situation in Modern Norway", Lina Midholm mfl. (ed.): *The Ritual Year and Ritual Diversity. Proceedings of the Second International Conference of The SIEF Working Group on The Ritual Year*. Gøteborg 2007, s. 263-270.
- Amundsen, Arne Bugge. "Sacralité et piété: conflicts passés et présents et convergences Europe", *Entre autres. Rencontres et conflicts en Europe et en Méditerranée/Among Others. Encounters and Conflicts in European and Mediterranean Societies*. Marseilles 2007, s. 291-298.
- Brekke, Torkel. Buddha - prins og tigger. Oslo: Humanist forlag 2002. ISBN 8290425554. 160 s.
- Brekke, Torkel. Gud i norsk politikk: Religion og politisk makt. Oslo: Pax Forlag 2002. ISBN 8253024223. 141 s.
- Brekke, Torkel. Introduction. I: *Religious Motivation and the Origins of Buddhism*. London: Routledge Mental Health 2002. ISBN 070071684X. s. 11-5
- Brekke, Torkel. Makers of Modern Indian Religions: Oxford University Press 2002. 200 s. Oriental Monograph Series
- Brekke, Torkel. Conversion in Buddhism?. I: *Religious Conversion in India - Modes, Motivations, and Meanings*. Delhi: Oxford University Press 2003. ISBN 0195663292. s. 181-193
- Brekke, Torkel. Anti-rasjonalitet og jødehat hos islamister og nazister. *PACEM* 2003;6(2):87-98
- Brekke, Torkel. Galskapens akse - Rasjonalitetens samanbrot og den nye verdsorden. *Syn og Segn* 2003;171(1):102-112
- Brekke, Torkel. Historical consciousness in Theravada Buddhism and Shvetambara Jainism at the turn of the century and its impact on the attitude to places of religious and historical significance. I: *Jainism and Early*

Buddhism. Essays in Honour of Padmanabh S. Jaini. Fremont, California: Asian Humanities Press 2003. s. 407-415

Brekke, Torkel. *Religious Motivation and the Origins of Buddhism*. London: Routledge Mental Health 2002. ISBN 070071684X. 150 s.

Brekke, Torkel. Historical perspectives on the development of religious nationalism under U Nu and its implications for freedom of religion in modern Burma. *Mennesker og Rettigheter* 2004(1)

Brekke, Torkel. Kains barn - religion og vold fra Det gamle testamente til 11. september. Oslo: Humanist forlag 2004. 250 s.

Brekke, Torkel. Religious nationalism in contemporary Norway. I: *The Power of Faiths in Global Politics*. Oslo: Novus Forlag 2004. s. 117-127

Brekke, Torkel. Wielding the Rod of Punishment - War and Violence in the Political Science of Kautilya. *Journal of Military Ethics* 2004;3(1):40-52

Brekke, Torkel. Between Heroism and Prudence - the Ethics of War in Hindu India. I: *The Ethics of War in Asian Civilizations*. London: RoutledgeCurzon 2005. 60 s.

Brekke, Torkel. Bringing Religion into International Relations. Jonathan Fox og Shmuel Sandle. London: Palgrave, Macmillan 2004. *Internasjonal Politikk* 2005;63(4):455-460

Brekke, Torkel. Preface. I: *The Ethics of War in Asian Civilizations*. London: RoutledgeCurzon 2005. 10 s.

Brekke, Torkel. "Sinister nexus": USA, Norge og Krekar-saken. *Internasjonal Politikk* 2005;63(2)

Brekke, Torkel. The ethics of war and the concept of war in India and Europe. *Numen* 2005;52(1):59-86

Brekke, Torkel. The Ethics of War in Asian Civilizations. London: RoutledgeCurzon 2005. 300 s.

Brekke, Torkel. Mission Impossible?-Baptism and the Politics of Bible Translation in the Early Protestant Mission in Bengal. *History of Religions* 2006;45(3):213-233

Brekke, Torkel. Bones of contention: Buddhist relics, nationalism and the politics of archaeology. *Numen* 2007;LIV(3):270-304

Brekke, Torkel. Finnes det religion i India?. I: *RELIGION - et vestlig fenomen? Om bruk og betydning av religionsbegrepet*. Oslo: Gyldendal Akademisk 2007. ISBN 978-82-05-37776-9. s. 163-174

Brekke, Torkel. Hva er fundamentalisme?. Oslo: Universitetsforlaget 2007. ISBN 9788215010915. 151 s.

Christoffersen, Svein Aage. Profesjonsetikk: om etiske perspektiver i arbeidet med mennesker. Oslo: Universitetsforlaget 2005. ISBN 8215008046. 142 s.

Christoffersen, Svein Aage. Tidene Skifter. Dietrich Bonhoeffer og fortolkningen av kristendommen som religion. I: *Menneskeverd*. Festskrift til Inge Lønning. Oslo: Press 2008, s.123-142.

Christoffersen, Svein Aage. Eksistensteologi og humanisme. Om konteksten for Løgstrups oppgjør med Kierkegaard. I: *Livtag med den etiske fordring*. Århus Danmark: Klim 2007, s. 117-139.

Christoffersen, Svein Aage. *Handling - Person - Samfunn. Innføring i etikk for helse- og sosialfagene*. 2.utgave.. Oslo: Universitetsforlaget 2005.

Christoffersen, Svein Aage. *Profesjonsetikk: om etiske perspektiver i arbeidet med mennesker*. Oslo: Universitetsforlaget 2005.

Christoffersen, Svein Aage. Behold the World! Critique of Modernity in the Aesthetics of K.E.Løgstrup. *Transfiguration (København)* 2004;6(2):109-126.

Christoffersen, Svein Aage. The Contribution of Feminism to Christian Ethics. I: *Feminist Ethics*. Uppsala: Uppsala Universitet 2003. ISBN 91-554-5641-3. s. 85-100

Christoffersen, Svein Aage. Kontext und Kultur und die Auswirkung auf die Position zur Humangenetik. I: *Was darf der Mensch? Neue Herausforderungen durch Gentechnik und Biomedizin*: Lutherisches Verlagshaus, Hannover 2001, s. 141-149.

Christoffersen, Svein Aage. Kritikk av den anorektiske fornuft. I: *Ratio et fides. Studia in honorem Hans-Olof Kvist*. Åbo Akademis Förlag 2001, s. 49-62

Christoffersen, Svein Aage. Tillit og konvensjon i K.E.Løgstrups etikk. *Sosiologi i dag* 2000;30(3):49-66.

Duesund, Liv. Dialog og Danning. *Bedre skole* 2007(2)

Duesund, Liv. Ethics in Academia and Industry. Oslo: University of Oslo, Faculty of Education, Department of Special Needs Education 2007. 182 s

Duesund, Liv. Modern Education and Philosophical Tradition. Oslo: University of Oslo, Faculty of Education, Department of Special Needs Education 2007. 71 s.

Eide, Elisabeth og Kunelius, Risto et al. (eds). "Reading the Mohammed cartoons controversy : an international analysis of press discourses on free speech and political spin", Bochum : Projekt Verlag 2007

Eide, Elisabeth og Simonsen, Anne Hege. "Mistenkelige utlendinger: minoriteter i norsk presse gjennom hundre år", Kristiansand: Høyskoleforlaget 2004.

Ekern, Stener. Making Government: Community and Leadership in Mayan Guatemala. Department of Social Anthropology, Faculty of Social Sciences, University of Oslo: Unipub forlag 2006. 293 s.

Ekern, Stener. "Utvikling, eierskap og politikk. Urbefolkningsorganisasjoner mellom fremmede penger og lokal autoritet" *Norsk Antropologisk Tidsskrift* 13(1-2):62-75, 2002.

Ekern, Stener. "Saving the Forest Through Human Rights: Indigenous Rights and Ethnic Tension in Guatemala." *International Journal on Minority and Group Rights* 13(2-3):171-186, 2006.

Elstad, Hallgeir. «...en Kraft og et Salt i Menigheden...» Ein studie av dei såkalla «johnsonske prestane» i siste halvpart av 1800-talet i Noreg. Oslo: Unipub Forlag 2000. (424 s.)

Elstad, Hallgeir. *Illustrert norsk kristendomshistorie* (saman med Per Halse). Bergen: Fagbokforlaget 2002.

Elstad, Hallgeir. *I dialog. Norske kyrkjeakademi 1956-2006*. KIFO-perspektiv nr. 15. Trondheim: Tapir 2006 (300s.)

Elstad, Hallgeir. *Kristendommen og kunst i vesteuropeisk kultur. Bilder og arkitektur* (saman med T. Tobiassen og K.M.Norderval). Bergen: Fagbokforlaget 2006.

Elstad, Hallgeir. "Den individualiserte religionen. Eit historisk perspektiv på konfirmasjonen." Tveito Johnsen, Elisabeth (red.) *Barneteologi og kirkens ritualer. Perspektiver på trosopplæring, barn og konfirmanter*. Oslo: Det praktisk teologiske seminar 2007: 145-156.

Elstad, Hallgeir. "Min praxis er temmelig vidløftig". Nokre presteprofilar i opplysningstida i Noreg." *Norsk Teologisk Tidsskrift* 2/2007: 95-115.

Engelsrud, Gunn. Aerobictrening som arena for ambivalent erfaring. I: *Kampen om kroppen. Kulturanalytiske blikk på kropp, helse, kjønn og seksualitet*. Kristiansand: Høyskoleforlaget 2004. Engelsrud, Gunn. Disiplinerings muligheter. Øyvind Jørgensens dansekunst og kroppssyn. I: *Dans i samtiden*. Oslo: Spartacus 2006. ISBN 8230400210. s. 36-60

Engelsrud, Gunn. Hva er kropp. Oslo: Universitetsforlaget 2006. ISBN 82-15-00785-6. 154 s.

Engelsrud, Gunn. Kroppen-eksteriør eller levd erfaring?. *Filosofisk Supplement* 2007(2):4-9

Engelsrud, Gunn. Om å ta kroppen på ordet - Metodologiske utfordringer i kvalitative forskningsintervjuer. *Nordisk Tidsskrift for Helseforskning* 2005;1(1):15-26

Engelsrud, Gunn. Survival og the fitness. Aerobictrening som ambivalent erfaring. Kommersialisering av trening. I: *Sunnhetens apostler: Senter for teknologi og samfunn. Institutt for tverrfaglige kulturstudier*. NTNU 2002. s. 99-117

Engelsrud, Gunn. The lived body as experience and perspective: methodological challenges. *Qualitative Research* 2005;5(3):267-284

Engelsrud, Gunn. Trening på godt og vondt.. I: *Humanistisk sykdomslære. Tanker om helse og velvære, sykdom og diagnoser*. Oslo: Universitetsforlaget 2007. ISBN 978-82-15-00865-3. s. 109-126

Engelsrud, Gunn. Trening som erfaring og symbol. *Norsk Antropologisk Tidsskrift* 2001;4:260-272

Eriksen, Anne. Byens beskytterinne. Maria-bilder, religion og politikk. *Arr* 2002(1-2):46-59

Eriksen, Anne. Bygda vår - fra bygdebøkene verden. I: *Historien in på livet. Diskussjoner om kulturarv och minnespolitik*: Nordic Academic Press, Lund, Sverige 2002. ISBN 91-89116-34-8. s. 195-217

Eriksen, Anne. Det sanne, det gode og det skjønne. Noen trekk ved Gerhard Schønings historiesyn. *Historisk Tidsskrift* 2002;81(2-3):297-317

Eriksen, Anne. Mindre-Alv Erlingsson. Historie, sagn og andre fortellinger. I: *Sagnomsust. Fortelling og virkelighet*: Novus Forlag 2002. ISBN 82-7099-355-7. s. 147-167

Eriksen, Anne; Garnert, Jan; Selberg, Torunn. Historien in på livet. Diskussjoner om kulturarv och minnespolitik: Nordic Academic Press, Lund, Sverige 2002. ISBN 91-89116-34-8

Eriksen, Anne; Stensvold, Anne. Maria-kult og helgendyrkelse i moderne katolisisme: Pax Forlag 2002. ISBN 82-530-2378-2. 384 s.

Eriksen, Anne. Kulturhistorie, kulturminner - og en kongelig hest.. Oslo: NIKU - norsk insitutt for kulturminneforskning 2003. ISBN 82-8101-006-1. 6 s. NIKU Tema 5 ; 1

Eriksen, Anne. Mammaen til alle mammaer i hele verden. *Din* 2003(2):15-22

Eriksen, Anne. National Pride, National Pollution. The Case of the Norwegian War Children. *Arv* 2003:199-220

Eriksen, Anne. Det folkloristisk blikk - tvisyn eller illusjon?. *Nord nytt* 2004(91):107-122

Eriksen, Anne. Fra tid til sted - mellom minne og historie. I: *Helligdom og verdier ved to årtusenskifter*. Verdal: Stiklestad nasjonale kultursenter 2004. ISBN 82-91350-05-1. s. 53-64

Eriksen, Anne. Krig, minner og minnesmerker. *Arr* 2004(2/3):63-71

Eriksen, Anne. Polarheltene - minner og monumenter. I: *Norsk polarhistorie*. Oslo: Gyldendal Akademisk 2004. ISBN 82-05-32654-1. s. 345-389

Eriksen, Anne. Spydeberg anno 2000 - en fremtidsbeskrivelse. *Fortid og Nutid* 2004(3):34-49

Eriksen, Anne. Den nasjonale erindring - minner om 1905. I: *1905 - Nye perspektiver*. Oslo: Aschehoug & Co 2005. ISBN 82-03-23177-2. s. 29-53

Eriksen, Anne. Fama sanctitatis. Om rykter, religion og hellighet. I: *Ballader & blue Hawaii. Folkloristiske og musikkvitskaplege studiar tileigna Velle Espeland i høve 60-årsdagen 6. juli 2005*: Novus Forlag 2005. ISBN 82-7099-416-2. s. 225-242

Eriksen, Anne. Kulturhistoriens kulturhistorie og Gustav 2. Adolfs hest.. I: *Föremål för forskning. Trettio forskare om det kulturhistoriska museimaterialets möjligheter..* Stockholm: Nordiska museet 2005. Eriksen,

- Anne, O, jul med din glæde... Fortellinger om julen og det gode barndomshjemmet. I: *Bilder av den gode oppveksten gjennom 1900-tallet*. Oslo: Novus Forlag 2005. ISBN 8270994073. s. 162-179
- Eriksen, Anne. Our Lady of Perpetual Help: Invented Tradition and Devotional Success. *Journal of Folklore Research* 2005;42(3):295-321
- Eriksen, Anne. "Santo subito" - om å arbeide på sin hellighet, og for den.. *Tidsskrift for kulturforskning* 2005;4(1-2):55-66
- Eriksen, Anne. "Intet uden de sedvanlige Leerpotter..." Antikvarer og fornminner i 1700-tallets topografiske litteratur.. *Tidsskrift for kulturforskning* 2006;5(1):39-55
- Eriksen, Anne. The Memories (del av kapittel). I: *Into the Ice. The History of Norway and the Polar Regions*. Oslo: Gyldendal Akademisk 2006. ISBN 978-82-05-36185-0. 12 s.
- Eriksen, Anne; Selberg, Torunn. Tradisjon og fortelling. En innføring i folkloristikk. Oslo: Pax Forlag 2006. ISBN 82-530-2904-7. 294 s.
- Eriksen, Anne. Mariabilder og folkereligiositet. I: *Folkliga föreställningar och folklig religiositet. Festskrift till professor Ulrika Wolf-Knuts*. Åbo: Åbo Akademis Förlag 2007. ISBN 978-951-765-380-0. s. 135-144
- Eriksen, Anne. The domestication of a national symbol: The private use of flags in Norway.. I: *Flag, Nation and Symbolism in Europe and America*: Routledge 2007. ISBN 978-0-415-45854-2. s. 157-170
- Eriksen, Anne. The Miracles that happened in Rome. *Arv* 2007;63:161-186
- Eriksen, Anne. The Murmur of Ruins. A Cultural History. *Ethnologia Europaea* 2007;36(1):5-20
- Eriksen, Anne. Topografenes verden. Fornminner og fortidsforståelse. Oslo: Pax Forlag 2007. ISBN 978-82-530-2982-5. 263 s.
- Føllesdal, Andreas. "Between Petros and a Hard Place? Human Rights to Religious Liberty or to Gender Equality in Europe." *Gender, Religion, Human Rights in Europe*. Kari Børresen and Sara Cabibbo, editors. Rome: Herder 2006, 63-83
- Føllesdal, Andreas. "Exit, Choice and Loyalty: Religious Liberty versus Gender Equality. In memory of Susan Moller Okin." *Journal of Social Philosophy* 36, 4: 407-20, 2005.
- Føllesdal, Andreas. 2002. "KRL-faget og Høyesterett: Vitneerklæring ved Human-etisk forbunds ankesak om KRL-faget i Høyesterett." *Mennesker Og Rettigheter*: 70-79, 2002.
- García-Godos, J. Citizenship, Conflict and Reconstruction. A case study of the effect of armed conflict on peasant-state relations in Tambo, Peru. Department of Sociology and Human Geography, Faculty of Social Sciences, University of Oslo: Unipub forlag 2006. 309 s.
- Hammer, Anita (2007) "Exploring Ritual Dynamics by Means of Fiction: The Non-Ethics of the Inbetween", in Meyer-Dinkgrafe, Daniel, ed. *Consciousness, Literature, theatre and the Arts* 2007, Cambridge Scholars Publishing, Cambridge, UK, p.134-156.
- Hammer, Anita (2007) "Teater som materiell imaginasjon: Bachelards begrepsverden i møte med Vetdensteatret". I tidsskriftet *Peripeti* nr. 7, Aarhus ;DK s.65-75.
- Hammer, Anita (2006) "Inanna, Ritual Protagonist of Bodily Worship: Inquiring into a "What if" of Theatre History", in *Nordic Theatre Studies*, vol. 18: "Approaching the Spiritual in Theatre, Ritual and Performance", s. 18-33
- Hammer, Anita (2006) , *Dionysian Ritual on the Big Screen*, in Sumiala-Seppanen (ed.) *Implications of the Sacred in (Post) Modern Media*, Nordicom, Gothenburg.
- Hammer, Anita, (2005) *Weaving Trickster: Myth and Tribal Encounters on the World Wide Web*, in Coman & Rothenbuhler , ed. *Media Anthropology*, SAGE PUBLICATIONS, New York.
- Hammer, Anita (2003) *Teknologiernes Mytologier* i Knut Lundby, (ed.) "Flyt og Forførelse" Gyldendal, Oslo.
- Hammer, Anita, (2002) *Teater og tverrfaglighet i digitale rom*, Norsk Medietidsskrift nr.4, Oslo 2002.
- Havnevik, Hanna and Janet Gyatso. (eds.). (2005) *Women in Tibet*, London: Hurst and Company and New York: Columbia University Press.
- Havnevik, Hanna and Agata Bareja-Starzynska. (in press) "A Preliminary Survey of Buddhism in Present-day Mongolia." In *Mongols from Country to City: Floating Boundaries, Pastoralism and City Life in the Mongol Lands*. Eds. Ole Bruun og Li Narangoa. Copenhagen: NIAS Press.
- Havnevik, Hanna, Agata Bareja-Starzynska and Ragchaa Byambaa. (forthcoming) "Some Practices of the Red Tradition in Contemporary Mongolia." In *Proceedings of the 10th Seminar of the International Association for Tibetan Studies*, Oxford University, September 2003. Brill: Leiden.
- Havnevik, Hanna. (forthcoming) "Ani Lochen". *Encyclopedia of Religion*. Second Edition. Ed. Lindsay Jones. New York: Macmillan (ISBN 0028657330)
- Havnevik, Hanna (2002) "A Tibetan Female State Oracle." In *Religion and Secular Culture in Tibet*. Ed. Henk Blezer. Leiden: Brill. (pp.257-288)
- Heggen, Kristin og Juritzen, T. I.: Omsorgsmakt. Relasjonsnære sonderinger mellom makt og avmakt. *Sosiologi i dag*, 2006 (3) 61-80.
- Heggen, Kristin og Engelsrud, G. (ed). *Humanistisk sykdomslære. Tanker om helse og velvære, sykdom og diagnose*. Universitetsforlaget, 2007

- Heggen, Kristin og Sætersdal, B.(ed.): *I den beste hensikt? – "Ondskap" i behandlingssamfunnet*. Akribe Forlag, 2002.
- Heggen, Kristin og Jansen, T.-L.: Renselsespraksiser, helse og moral. I: Engelsrud, G. and K. Heggen (ed). *Humanistisk sykdomslære. Tanker om helse og velvære, sykdom og diagnose* Universitetsforlaget, 2007, pp 97-108.
- Heggen, Kristin and Hem, M. H. and K. Ruyter: Questionable Requirement for Consent in Observational Research in Psychiatry. *Nursing Ethics*, 2007: 14(1) 41-53.
- Heggen, Kristin and Hem, M. H. and P. Nortvedt: "Only a Manic Depressive!" The Zone of the Untouchable and Exceeding Limits in Acute Psychiatric Care'. *Research and Theory for Nursing Practice*, Accepted for publication in 2007.
- Heggen, Kristin and Hem, M. H. and K. Ruyter: "Pervasive distrust - The hard work involved in creating trust in an acute psychiatric ward". *Nursing Ethics*. Accepted for publication. 2007.
- Hellholm, David. The Impact of the Situational Contexts for Paul's Use of Baptismal Traditions in His Letters. I: *Neotestamentica et Philonica : studies in honor of Peder Borgen. Supplements to Novum Testamentum ; vol. 106*. Leiden, Boston: Brill Academic Publishers 2003. ISBN 90-04-12610-4. s. 147-175
- Hellholm, David; Blomkvist, Vemund. Paraenesis as an Ancient Genre-Designation: The Case of the 'Euthalian Apparatus' and the 'Affiliated Argumenta'. I: *Early Christian Paraenesis in Context*. Berlin - New York: Walter de Gruyter 2004. ISBN 3-11-018130-4. s. 467-519
- Hellholm, Nils David Theodor. Deliberations on the nature of the church in the Sheperd of Hermas. *Tidsskrift for teologi og kirke* 2007;78(3-4):283-297
- Hellholm, Nils David Theodor. Nils Alstrup Dahl som formhistoriker . *Norsk Teologisk Tidsskrift* 2004(Årg. 105, h. 1):21-26
- Hellholm, Nils David Theodor. Religion und Gewalt in der Apokalyptik. I: *Religion, Politik und Gewalt. Kongressband des XII. Europäischen Kongresses für Theologie 18.-22. September 2005 in Berlin*. Gütersloh: Gütersloher Verlagshaus 2006. ISBN 3-579-05356-6. s. 413-438
- Hellholm, Nils David Theodor. Universalität und Partikularität. Die amplifikatorische Stuktur von Römer 5,12-21. I: *Paulus und Johannes. Exegetische Studien zur paulinischen und johanneischen Theologie und Literatur. Wissenschaftliche Untersuchungen zum Neuen Testament 198..* Tübingen: Mohr Siebeck 2006. ISBN 3161490649. s. 217-269
- Hofheinz, Albrecht; Darweish, Marwan. Yemen Country Study on Conflict Transformation and Peace Building. Eschborn: Gesellschaft für Technische Zusammenarbeit 2002. 74 s.
- Hofheinz, Albrecht. Antiamerikanismus im Sudan. I: *'Antiamerikanismus' in Nordafrika, Nah- und Mittelost - Formen, Dimensionen und Folgen für Europa und Deutschland*. Hamburg: Deutsches Orient-Institut 2003. ISBN 3891730829. s. 83-113
- Hofheinz, Albrecht. Islamische wohltätige Einrichtungen mit entwicklungspolitischer Zielsetzung im Sudan. I: *Islamische Stiftungen und wohltätige Einrichtungen mit entwicklungspolitischen Zielsetzungen in arabischen Staaten*. Hamburg: Deutsches Orient-Institut 2003. ISBN 3891730802. s. 165-221
- Hofheinz, Albrecht. Transcending the Madhhab - in Practice: the case of the Sudanese Shaykh Muhammad Majdhub (1795/6-1831). *Islamic Law and Society* 2003;10(2):229-248
- Hofheinz, Albrecht. Das Internet und sein Beitrag zum Wertewandel in arabischen Gesellschaften. I: *Politische und gesellschaftliche Debatten in Nordafrika, Nah- und Mittelost: Inhalte, Träger, Perspektiven*. Hamburg: Deutsches Orient-Institut 2004. ISBN 3891730861. s. 449-472
- Hofheinz, Albrecht. Goths in the Lands of the Blacks: A Preliminary Survey of the Ka'ti Library in Timbuktu. I: *The Transmission of Learning in Islamic Africa*. Leiden: Brill Academic Publishers 2004. ISBN 9004137793
- Hofheinz, Albrecht. Links to relevant current events articles on the web (concerning the use of the Internet in the Arab world). Aug. - Nov. 2004.. Universitetet i Oslo 2004
- Hofheinz, Albrecht. Anti-Americanism in the Sudan. I: *Anti-Americanism in the Islamic World*. London: C. Hurst & Co. 2005. ISBN 1-850657890. s. 54-76
- Hofheinz, Albrecht. Sudan. I: *Africa Yearbook 2004: Politics, Economy and Society South of the Sahara*. Leiden: Brill Academic Publishers 2005. ISBN 9004144625. s. 339-353
- Hofheinz, Albrecht. The Internet in the Arab World: Playground for Political Liberalization. *Internationale Politik und Gesellschaft* 2005(3):78-96
- Hofheinz, Albrecht. Sudan. I: *Africa Yearbook, 2: Politics, Economy and Society South of the Sahara 2005*. Leiden: Brill Academic Publishers 2006. ISBN 978 9004154 86 5. s. 345-359
- Hofheinz, Albrecht. Arab Internet Use: Popular Trends and Public Impact. I: *Arab Media and Political Renewal: Community, Legitimacy and Public Life*. London/New York: I.B. Tauris 2007. ISBN 9781845113278. 30 s.
- Hylland Eriksen, Thomas. Complexity in social and cultural integration: Some analytical dimensions. *Ethnic and Racial Studies* 2007;30(6):1055-1069

- Hylland Eriksen, Thomas. Diversity versus difference: Neo-liberalism in the minority debate. I: *The Making and Unmaking of Difference* (red. Richard Rottenburg et al.). Bielefeld: Transaction Publishers 2006. ISBN 3-89942-426-3. s. 13-36
- Hylland Eriksen, Thomas. Economies of ethnicity. I: *A Handbook of Economic Anthropology* (red. James Carrier). Cheltenham: Edward Elgar Publishing 2005. s. 353-369
- Hylland Eriksen, Thomas. Mangfold versus forskjellighet. I: *Grenser for kultur? Perspektiver fra norsk minoritetsforskning* (red. Ø. Fuglerud og T. H. Eriksen) Pax Forlag 2007.
- Hylland Eriksen, Thomas. Ytringsfrihet og globalisering. Karikaturstriden og kosmopolitiske verdier. I: *Frihet* (red. T H Eriksen og A J Vetlesen). Universitetsforlaget 2007.
- Hylland Eriksen, Thomas. *Engaging anthropology: The case for a public presence*. Oxford: Berg 2005.
- Globalization: The Key Issues*. Oxford: Berg 2007.
- Hylland Eriksen, Thomas. *Røtter og føtter: Identitet i en omskiftelig tid*. Oslo: Aschehoug 2004.
- Hylland Eriksen, Thomas. Med Halvor Finess Tretvoll. *Kosmopolittikk: En optimistisk politikk for det 21. århundre*. Oslo: Cappelen 2006.
- Hylland Eriksen, Thomas. Red. med Øivind Fuglerud. *Grenser for kultur? Perspektiver fra norsk minoritetsforskning*: Pax Forlag 2007.
- Høstmælingen, Njål. Forbudt å forby, forbudt å tillate?. I: *Hijab i Norge Trussel eller menneskerett?* Oslo: Abstrakt forlag 2004. ISBN 8279351558. s. 246-269
- Høstmælingen, Njål. Bruken av menneskerettslige kilder i KRL-dommen, Rt 2001 s 1006. *Kritisk juss* 2001;28(3-4):335-344
- Høstmælingen, Njål. Ett skritt frem og to tilbake: Den nyordnede norske kirke og menneskerettighetene. I: *Stat, kirke og menneskerettigheter*. Oslo: Abstrakt forlag 2006
- Høstmælingen, Njål. For sterk trospåvirkning norsk kristendomsundervisning i strid med menneskerettighetene . *Norsk Teologisk Tidsskrift* 2005;106(4):232-252
- Høstmælingen, Njål. The Permissible Scope of Legal Limitations on the Freedom of Religion or Belief in Norway. *Emory International Law Review* 2005;19(2):989-1032
- Høstmælingen, Njål. Internasjonale menneskerettigheter. Universitetsforlaget 2003
- Høstmælingen, Njål. Internasjonale menneskerettigheter: konvensjons- og lovsamling. Oslo: Universitetsforlaget 2004. ISBN 8215006477. 477 s.
- Høstmælingen, Njål; Lindholm, Tore; Plesner, Ingvill Thorson. *Stat, kirke og menneskerettigheter*. Oslo: Abstrakt forlag 2006.
- Høstmælingen, Njål. Mandatory Religious Education that Builds Tolerance: Lessons to be Learned from Norway? [The] international journal of children's rights 2005;13(4):403-412
- Kvanvig, Helge Steinar. Throne Visions and Monsters. The Encounter Between Danielic and Enochic Traditions. *Zeitschrift für die Alttestamentliche Wissenschaft* 2005;117:249-272
- Kvanvig, Helge Steinar. Cosmic Law and Cosmic Imbalance: Wisdom, Myth and Apocalyptic in Early Enoch Writings. *Supplements to the Journal for the Study of Judaism* 2007;121:139-158
- Kvanvig, Helge Steinar. History and Narration in the Old Testament. A Theological Assessment. I: *Historie og konstruktion*. København: Museum Tusulanums Forlag 2005. ISBN 87 635 0377 8. s. 269-285
- Kvanvig, Helge Steinar. Jubilees - Between Enoch and Moses. A Narrative Reading. *Journal for the Study of Judaism in the Persian, Hellenistic and Roman Period* 2004;35(3):243-261
- Kvanvig, Helge Steinar. The Watcher Story and Genesis. An Intertextual Reading. *Scandinavian Journal of the Old Testament* 2004;18(2):163-183
- Kvanvig, Helge Steinar. Jubilees - Read as a Narrative. I: *Enoch and Qumran Origins. New Light on a Forgotten Connection*. Grand Rapids, Michigan: William B. Eerdmans Publishing Company 2005. ISBN 0-8028-2878-7. s. 75-83
- Kvernbekk, T. (2006): Review of Dennis Beach, Tuula Gordon & Elina Lahelma (Eds): *Democratic Education: Ethnographic Challenges*. *Theory and Research in Education*, 4, 2, 220-222
- Kvernbekk, T. (2006): *Teori og praksis: En evig utfordring*. I Lund, Jens H. og Rasmussen, Torben N. (Red), *Almen didaktik – i læreruddannelse og lærerarbejde* (85-106). Århus: KvaN Forlag
- Kvernbekk, T. (2007): *Science and Dichotomies: A European Outlook*. I Vokey, D. (red), *Philosophy of Education* 2006 (413-416). Urbana: University of Illinois Press
- Kvernbekk, T. (2007): Truth matters. The correspondence theory of truth meets an educational theory. *Nordisk Pedagogik*, 27, 3, 210-221
- Leirvik, Oddbjørn Birger. "Islamsk etikk - ei idéhistorie" (Universitetsforlaget 2002)
- Leirvik, Oddbjørn Birger. "Islam og kristendom: konflikt eller dialog?" (Pax 2006).
- Leirvik, Oddbjørn Birger og Stålsett, Sturla (ed.) "The Power of Faith in Global Politics" (Novus 2004)
- Lervik, Oddbjørn Birger. "Kontekstuell religionsdialog – i spenninga mellom liberal multikulturalisme og tverreligiøs aktivisme", i *Norsk Teologisk Tidsskrift* 1: 2004, s. 32-46.

- Leirvik, Oddbjørn Birger. "Islam and Christian-Muslim Relations in Norway. Popular realities, political and religious responses, interfaith cooperation", *Islamochristiana* vol. 29, 2003, s. 121-140.
- Lindholm, Tore. *Menneskerettigheter i islam og kristendom. I: Mange religioner - én etik?: Universitetsforlaget* 1995.
- Lindholm, Tore. *Statens verdigrunnlag og menneskerettighetene. I: Stat, kirke og menneskerettigheter.* Oslo: Abstrakt forlag 2006.
- Lindholm, Tore; Durham, W. Cole; Tahzib-Lie, Bahia; Sewell, Elizabeth A.; Larsen, Lena. *Facilitating Freedom of Religion or Belief: A Deskbook.* The Hague: Kluwer Academic Publishers 2004. ISBN 90-04-13783-1. 1103 s.
- Lindholm, Tore m.fl. *Facilitating Freedom of Religion or Belief: A Deskbook.* The Hague: Kluwer Academic Publishers 2004. 1103 s
- Løvlie, Lars. *Takt, humanitet och demokrati. I: Erfarenheter av pragmatism: Studentlitteratur* 2007. ISBN 978-91-44-02921-4. s. 77-103
- Løvlie, Lars. *Teknokulturell bildning. I: Bildningens förvandlingar.* Stockholm: Daidalos 2007. ISBN 978-91-7173-254-5. s. 153-185
- Løvlie, Lars. *The pedagogy of place.* *Nordisk Pedagogik* 2007;27(1):32-37
- Løvlie, Lars. *Utbildning for deliberativt demokrati. I: Utbildning som kommunikation. Deliberative samtal som möjlighet.* Stockholm: Daidalos 2007. ISBN 978-91-7173-249-1. s. 273-308.
- Løvlie, Lars. *The Poetics of Ethics. moving bodies* 2006;4:58-74
- Stafseng, Ola. *Eстетikk – pedagogikk – ungdom: En trist historie.* I Ulf P. Lundgren (red.): *Uttryck, intryck, avtryck – lärande, estetiske uttryckformer och forskning.* Vetenskapsrådets rapportserie 4:2006. Stockholm 2006:19-32
- Moxnes, Halvor. *The Historical Jesus: From Master Narrative to Cultural Context.* *Biblical Theology Bulletin* 1999
- Moxnes, Halvor. *The construction of Galilee as a place for the historical Jesus, Part I and II,--* *Biblical Theology Bulletin.* 2001;
- Moxnes, Halvor. *Den historiske Jesus i nasjonalismens tidsalder.* *Norsk teologisk tidsskrift* 2000;
- Moxnes, Halvor. *Jesus from Galilee in an Age of Nationalism* In: *Discovering Jesus in Our Place.* S.Stålsett (ed.)(Dehli: ISPCK 2003)
- Moxnes, Halvor. *Renan's Vie de Jésus as Representation of the Orient.* In H. Lapin and D.B. Martin (eds.) *Jews, Antiquity, and the Nineteenth-century Imagination.* Bethesda, MD: University Press of Maryland 2003. s. 85-108
- Naguib, Saphinaz Amal. "The Temporalities of Cultural Memory", in: Willeke Wendrich and Gerrit van der Kooij (eds.), *Moving Matters/Ethnoarchaeology in the Near East,* Research School of Asian, African, and Amerindian Studies, Universiteit Leiden, 2002, pp. 181-187.
- Naguib, Saphinaz Amal. "The Northern Way. Muslim Communities in Norway", in: Yvonne Yazbeck Haddad and Jane I. Smith (ed.), *Muslim Minorities in the West. Visible and Invisible,* Oxford: Altamira Press, 2002, pp. 161 – 174.
- Naguib, Saphinaz Amal. "Perceiving Alexandria/kay nadruk al-Iskindiriya/Comprendre Alexandrie", in: *The New Bibliotheca Alexandrina,* Exhibition catalogue, The Norwegian Museum of Architecture, Oslo, 2002, pp. 25-43 (in English, French and Arabic).
- Naguib, Saphinaz Amal. "Aesthetics of Islamic Spaces in Norway", in: *International Institute for the Study of Islam in the Modern World (ISIM) Newsletter* 10 (2002) 13.
- Naguib, Saphinaz Amal. "Tamthil al-dhat: al-sira al-dhatiyya wal-huwiyya fi Misr al-qadima", in: *Alif: Journal of Comparative Poetics* 22, The American University in Cairo (2002) 34 – 43. (in Arabic)
- Naguib, Saphinaz Amal. "Legal Pluralism in the Mediterranean. The Case of the Mixed Courts of Egypt 1875-1949", in: Saphinaz-Amal Naguib (ed.), *The Intangible Heritage of the Mediterranean. Transmission, Adaptation and Innovation,* Occasional Papers from the Department of Culture Studies nr. 3, University of Oslo: Unipub (2002) 169-180.
- Naguib, Saphinaz Amal. "Til doms i Egypt", co-author with Kjartan Andersen, in: Anne K. Bang & Kirsten Alsaker Kjerland (eds.), *Nordmenn i Afrika - Afrikanere i Norge,* Bergen: Vigmostad Bjørke, 2002, pp. 131 – 147 (ISBN 82-419-0274-3).
- Naguib, Saphinaz Amal. "Møter i det midtre rom", in: Bjarne Hodne and Randi Sæbøe (eds.), *Kulturforskning,* Oslo: Universitetsforlaget, 2003, pp.112 – 125 (ISBN 82-15-00396-6).
- Naguib, Saphinaz Amal. "The Aesthetics of Otherness in Museums of Cultural History, in: *Tidsskrift for kulturforskning* vol. 3/4 (2004) 5-21.
- Naguib, Saphinaz Amal. "Tales of Two Cities: Sites of Interculturality and their Narratives", in: Peter Aronsson, Bjarne Hodne, Birgitta Skarin Frykman, John Ødemark (eds.), *Kulturarvens gränser. Komparativa perspektiv,* Göteborg:Arkipelag, 2005, pp. 128 – 144 (ISBN 91-85838 69 1).

- Naguib, Saphinaz Amal. "Migration: Refugee Education. Western and Northern Europe", in: *Encyclopedia of Women and Islamic Cultures*, vol. 4: Economics, Education, Mobility and Space, Leiden: Brill 2007, pp. 457 - 458.
- Naguib, Saphinaz Amal. Meaningful Landscapes. The Nile, the Inundation and the State of Knowledge.. I: Ancient Egypt. Annual of the Association of Ancient Egypt Studies "MAAT", Vol. II: Studies on the occasion of the 150th Birthday Anniversary of V.S. Golenishev.. Moskva-St.Petersburg: MAAT 2007. ISBN 5-98154-023-0. s. 97-109
- Rasmussen, Tarald. Tankeliv i den lutherske stat, 1537 – 1814. Norsk idéhistorie bind 2, Oslo 2002 (sammen med Nils Gilje)
- Rasmussen, Tarald. *Vitenskapens utfordringer, 1870 – 1920. Norsk idéhistorie bind 4*, Oslo 2003 (sammen med Geir Hestmark og Liv Blikrud)
- Rasmussen, Tarald. *Kristendommen. En historisk innføring*, Universitetsforlaget 2000 (sammen med E.Thomassen 2. Reviderte utgave 2002, svensk utgave 2007).
- Rasmussen, Tarald. *Luthers reformasjon. Hovedtekster 1517 – 1520*. Utvalg, innledning, og delvis oversettelse fra latin ved TR. Oslo 2004. 310s.
- Rasmussen, Tarald. *Frans av Assisi*. Utvalg, innledning, og delvis oversettelse fra latin ved TR. Verdens hellige skrifter. Oslo 2005. 460s.
- Rasmussen, Tarald. The New Norwegian "KRL" Subject and Religious Freedom: A Report, i *Studia Theologica* vol. 54 (2000), pp. 19-34.
- Rasmussen, Tarald. Opplyst pietisme. Erik Pontoppidan, i: H. Thuen og S.Vaage (red.): *Pedagogiske profiler. Norsk utdanningstenkning fra Holberg til Hernes*, s. 33–43, Oslo 2004.
- Rasmussen, Tarald. *Kjetterrett i middelalderen*, i: Kirke, protestantisme og samfunn : festskrift til professor dr. Ingun M. Montgomery / Roger Jensen, Dag Thorkildsen, Aud V. Tønnessen, [red.], 2006, s. 15–26.
- Rasmussen, Tarald. Bridging the Middle Ages and the Renaissance: Biblia Pauperum, Their Genre and Hermeneutical Significance, i: *Hebrew Bible/Old Testament. The History of its Interpretation* vol. II, s.76–93, Hrsg.: Magne Sæbø, Göttingen (Vandenhoeck & Ruprecht) 2008
- Rasmussen, Tarald. *Luther som kjetter*. Art. under trykking i: Vei og villstrå: kirken og kjetterne fra antikken til i dag, Oslo 2008.
- Ruyter, Knut W; Hem, Marit Helene; Heggen, Kristin. Questionable Requirement for Consent in Observational Research in Psychiatry. *Nursing Ethics* 2007;14(1):41-53
- Ruyter, Knut W. Clinical ethics committees in Norway: experiences and challenges. I: *Ethical function of hospital ethics committees*. Amsterdam: IOS Press 2002. s. 81-100
- Ruyter, Knut W. "med evne til å søke det som er sant og gjøre det som er rett" (L-97). Den nye læreplanen og oppfostringen til gagns mennesker. *Kirke og kultur* 2002;107:99-127
- Ruyter, Knut W. Teologisk forskning på kirkens skuldre. *Kirke og kultur* 2005(Årg. 110, h. 3):437-445
- Ruyter, Knut W. Vitenskap og teologi: atskilt eller forenlig? *Kirke og kultur* 2005:475-478
- Røthing, Åse. "Who gets the final word? : gender and negotiations in late modern interfaith relationships" I "Religion in late modernity : essays in honor of Pål Repstad" (eds. Inger Furseth and Paul Leer-Salvesen). Trondheim: Tapir 2007, s. 101-116
- Røthing, Åse. "Nå: kjønn, heteroseksualitet, etiske dilemmaer", Oslo: Unipub forl. 2000.
- Salomonsen, Jone. "Shielding girls at risk of HIV-AIDS by intertwining Zulu and Christian ritual heritage: State of denial or constructive faith-based response?" in, Richardson, N and Leonard, G. S. D. *Broken Bodies and Healing Communities: Faith-based responses to HIV-AIDS*, Cluster Publications 2006
- Salomonsen, Jone. "Where is my family, who owns my body, what is my responsibility in a time of AIDS? Zulu and Shembe girls resisting sacrifice and marriage," in, Salomonsen, J. and Roalkvam, S. *Shelter from the Storm: Dying, Coping and Healing from AIDS in a South African township*
- Salomonsen, Jone. "From Africa to America and back: Sacrifice and Possession at the Interstices between Christian and Indigenous Ritual", forthcoming in Stålsett, Sturla (ed), *Religion in a Globalized Age. Transfers and Transformation, Integration and Resistance*, Novus Press (2007)
- Salomonsen, Jone. "Methods of Compassion or Pretension? The Challenges of Conducting Fieldwork in Modern Magical Communities," in Blain et al, *Researching Paganism*, (Altamira 2004)
- Salomonsen, Jone. *Enchanted Feminism. Ritual, Gender and Divinity among the Reclaiming Witches of San Francisco*, Routledge (2002)
- Salomonsen, Jone. "Faith with a Licence to Kill? God unmediated by moral law in Knutby, Sweden," *Tidsskrift for kjønnsforskning* 1-2, 2006
- Seim, Turid Karlsen. "Abraham, Ancestor or Archetype? A Comparison of Abraham-language in 4 Maccabees and Luke-Acts" in Antiquity and Humanity. Essays on Ancient Religion and Philosophy, A.Y.Collins/ M.M.Mitchell, eds. (Tübingen: Mohr Siebeck 2001) 27-42
- Seim, Turid Karlsen. "Conflicting Voices, Irony and Reiteration: An Exploration of the Narrational Structure of Luke 24.1-35 and Its Theological Implications" in Fair Play: Diversity and Conflicts in Early Christianity, I

- Underberg/C.Tuckett /K.Syreeni, eds. (Leiden/Boston/Köln: Brill 2002) 151-164
- Seim, Turid Karlsen. "The Virgin Mother: Mary and Ascetic Discipleship in Luke" in *A Feminist Companion to Luke*, A.-J. Levine, ed. (London/New York: Sheffield Academic Press 2002) 89-105
- Seim, Turid Karlsen. "In Heaven as On Earth? Resurrection, Body, Gender and Heavenly Rehearsals in Luke-Acts." in *Christian and Islamic Gender Models in Formative Traditions*, ed. Kari Elisabeth Børresen (Roma: Herder 2004) 17-41.
- Seim, Turid Karlsen. "In Living Memory.... Reflections on "Collective Memory" and Patterns of Commemoration in Early Christianity", in *Cracks in the Walls. Essays on Spirituality, Ecumenicity and Ethics*, Else Marie Wiberg Pedersen/ Johannes Nissen, eds. (Frankfurt am Main: Peter Lang 2005) 93-106
- Seim, Turid Karlsen. "Descent and Divine Paternity in the Gospel of John: Does the Mother Matter?" *New Testament Studies* 51(Cambridge University Press 2005) 361-365
- Simonsen, E. (2007) Competing discourses – contested values. In: Hyde, M. Høie, G. (2007)
- Simonsen, E. og Johnsen B.H. (2007) (red). *Utenfor regelen. Historisk perspektiv på spesialpedagogikken*. Oslo:Unipub.s. 95 -114.
- Simonsen, E. og Johnsen, B. H. (2007) (red.) *Utenfor regelen. Historisk perspektiv på spesialpedagogikken*. Oslo:Unipub.
- Solbrække, K.N. "Det kommer an på personligheten. Ikke sant! Om kjønnede kompetansediskurser i moderne arbeidsliv". *Kjønnforskning*, 2006 nr. 3
- Solbrække, K. N. (2005) *Inderlig maskulinitet. Om etablering av kjønnsrett i 'ny' økonomi*. Avhandling dr.polit-graden. Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, UiO.
- Solbrække, K. N. og Aarseth, Helene (2006) "Samfunnsvitenskapelige forståelser av kjønn", i Lorentzen & Mühleisen (red) *Kjønnforskning*, Oslo: Universitetsforlaget
- Stafseng, Ola. "Some agendas of youth studies in a multicultural Europe". Paper ved European Sociological Association Conference, Glasgow 2007
- Stensvold, Anne. Eriksen, Anne. Maria-kult og helgendyrkelse i moderne katolisisme: Pax Forlag 2002. 384 s.
- Stensvold, Anne. Hunting for Paradigms in the History of Religions.. I: *Unterwegs. Neue Phade in der Religionswissenschaft. New Paths in the Study of Religion..* München: Biblion Verlag 2004. s. 47-60
- Stensvold, Anne: Diverse bidrag i Arne Bugge Amundsen (utg.): *Norges religionshistorie*. Oslo: Universitetsforlaget 2005.
- Stensvold, Anne. Å definere religion. I: *RELIGION - et vestlig fenomen? Om bruk og betydning av religionsbegrepet*. Oslo: Gyldendal Akademisk 2007. s. 52-64
- Stordalen, Terje. 2006 - «Tsunami and Theology: The Social Tsunami in Scandinavia and the Book of Job», *Studia theologica* 61, 3-20
- Stordalen, Terje. 2006 - «Dialogue and Dialogism in the Book of Job», *Scandinavian Journal of the Old Testament* 20, 18-37
- Stordalen, Terje. 2006 - «Echo's van Eden. Paradijsmotieven in de Hebreeuwse Bijbel" I: Ellen nvnan Wolde (red.) *Het paradijs*. Zoetermeer: Meinema, s. 57-71
- Stordalen, Terje. 2003 - «Gammeltestamentlig teologi anno 2002», *Svensk Exegetisk Årsbok* 68, 7-42
- Thorkildsen, Dag. "Da den norske kirke ble nasjonal". *Nytt Norsk Tidsskrift* 2005(4):407-418
- Thorkildsen, Dag. Fra pietistisk kirkeskole til norsk folkeskole. *Prismet: pedagogisk tidsskrift* 2005;56(2):97-108
- Thorkildsen, Dag. Kirken og 1905. I: *1905 - Nye perspektiver*. Oslo: Aschehoug & Co 2005. ISBN 82-03-23177-2. s. 165-185
- Thorkildsen, Dag. Nasjon, nasjonalisme og religion tre sentrale problemstillinger innen nasjonalismeforskningen . *Norsk Teologisk Tidsskrift* 2006;107(4):199-210
- Thorkildsen, Dag. Scandinavia: Lutheranism and National Identity. I: *Christianity. World Christianities c.1815 - c.1914*. Cambridge: Cambridge University Press 2005. ISBN 05-218-1456-1. s. 342-358
- Tveit, K. 2007. Formålsparagrafen – eit 150-årig uroelement. I Kullerud, Dag m.fl. (red) *Kirke og Kultur*, nr 2/2007. Oslo: 175-188.
- Utvik, Bjørn Olav. *The Pious Road to Development: Islamist Economics in Egypt*, Hurst, London/Lynne Rienner, Boulder, CO. 2006
- Utvik, Bjørn Olav. "Religious Revivalism in 19th Century Norway and in 20th Century Egypt: A Critique of Fundamentalism Studies", *Islam and Christian-Muslim Relations*, Vol.17, No.2 Spring 2006
- Utvik, Bjørn Olav. "The Hizb al-Wasat Story: The Potential for Change in Egyptian Islamism", *Critique*, Vol.14, No.2 Fall 2005
- Utvik, Bjørn Olav. "The modernizing force of Islamism", in François Burgat and John Esposito (eds.), *Modernizing Islam: Religion and the Public Sphere in the Middle East and Europe*, Hurst, London/Rutgers University Press, Piscataway, NJ 2003
- Utvik, Bjørn Olav. "The Hizb al-Wasat Story: The Potential for Change in Egyptian Islamism", *Critique*, Vol.14, No.2 Fall 2005

- Utvik, Bjørn Olav. "The modernizing force of Islamism", in François Burgat and John Esposito (eds.), *Modernizing Islam: Religion and the Public Sphere in the Middle East and Europe*, Hurst, London/Rutgers University Press, Piscataway, NJ 2003
- Wyller, Trygve E; Nayar, Usha S.. *The Given Child. The Religion`s Contribution to Children`s Citizenship*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht 2007. ISBN 978-3-525-60436-6. 199 s.
- Wyller, Trygve E. "Staat und Fürsorge. Wahrhaftigkeit und Berufung. Anmerkungen zu einer kritische Betrachtung der Diakonie in der modernen norwegischen Gesellschaft" in: Theodor Strohm, *Diakonie an der Schwelle zum neuen Jahrtausend. Ökumenische Beiträge zur weltweiten interdisziplinären Vetständigung* (ISBN 3-8253-1013-2) Universitätsverlag C. Winther Heidelberg GmbH. 2000: 211-253
- Wyller, Trygve E. "Hva skal vi gjøre for/med/hos Jenny?". I: *Verneverdig. Barnevern - forskning - etikk.*: Fagbokforlaget, Bergen 2001
- Wyller, Trygve E. *Skam. Perspektiver på skam, skamløshet og ære i det moderne*, Trygve Wyller (ed.), Fagbokforlaget, Bergen 2001
- Wyller, Trygve E. Dydsetikk, medborgerskap og sosial praksis. I: Svein Aage Christoffersen (red.), *Profesjonsetikk: om etiske perspektiver i arbeidet med mennesker*. Oslo: Universitetsforlaget 2005. ISBN 8215008046. s. 40-63
- Wyller, Trygve E. "Heterotopisk diakoni. Diakoni i spenningen mellom kall og profetisme". In: *Kirke, protestantisme og samfunn. Festskrift til professor dr. Ingun Montgomery*. Trondheim: Tapir Akademisk Forlag 2006, pp.309-325
- Wyller, Trygve E. "Otherness in an Embodied Church. The Impact of Phenomenology in the Study of Christian Social Service", in: H-G.Heimbrock/Chr.Scholtz (Ed.): *Religion: Immediate Experience and the Mediacy of Research*. RCR Vol I, Göttingen 2007, p.111-128.